ŠTUDIJSKA KNJ... GORICA

TRST, sreda
5. septembra 1956
Leto XII. - Št. 198 (3436)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94 638, 93 808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.
MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROČNINA: mesečna 480, vnaprej: četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

DVA DOKUMENTA ZA SOCIALISTIČNO ENOTNOST

VAŽNI SKLEPI VODSTEV PSI IN PSDI
NENNI IZROČIL COMMINU OSEBNO SPOMENICO

Danes bo Commin predložil sestanek med Nennijem in Matteottijem - Voditelji obeh struj PSDI zadovoljni s sklepi PSI

(Od našega dopisnika)

RIM, 4. — Sestanka vodstev PSDI in PSI sta se danes končala in vsako izmed njiju je sprejelo sklepe formulirane v posebnih dokumentih kot je bilo že včeraj napovedano.

Sklepi PSI

V dokumentu PSI je najprej rečeno, da je vodstvo stranke na svojem tridnevnem zasedanju obravnavalo razvoj politike socialistične enotnosti, s katero so začeli že na zadnjem zasedanju centralnega komiteja in katere namen je bil povzročiti bistveno spremembo političnega položaja v državi. Ta sprememba odgovarja globokim težnjam italijanskega delavstva in je bila v teh letih glavni smoter PSI».

«Zanimanje in pričakovanja, ki jih je zbudil razvoj politike socialistične enotnosti, potrjujejo, da predstavlja ustvarjanje ene same socialistične razredne stranke, ki naj po demokratični poti uresniči socializem v Italiji, osnovni činitelj za nadaljnji napredek vsega delavskega gibanja in za obnovo družbe in države. Vodstvo PSI ponovno potrjuje voljo, da bo delalo za uresničenje take politike, v kateri vidi važen razvoj enotne akcije, ki jo je vodila stranka v teh letih».

«Politika socialistične enotnosti je prebudila nove energije in nove pobude: akcijo PSI za enotno vodstvo sindikatov, zadrug in javnih uprav, sestanek v Pralognanu in misijo, ki jo je Socialistična internacionala poverila namestniku tajnika SFIO (Section Française Internationale Ouvrière)».

«Vodstvo PSI poudarja veliko važnost, ki jo imajo te pobude in predlaga, naj se začne dosledna akcija socialistične enotnosti, ki zahteva predvsem postopen razvoj, ker le na ta način bo lahko uspešna. Predvsem je treba zbližati PSI in PSDI ter manjša gibanja, ki se pozivajo na socializem v politiki, s konkretnimi dejanji, premagati centrizem in formirati novo večino, ki bo sposobna izvajati ustavo v vseh njenih delih in ki bo začela aktivno zunanjo politiko pomiritve in miru z namenom, da se odstrani delitev sveta na nasprotujoče si vojaške bloke».

«Obe stranki morata skupno obvezati se, da se odstrani sleherna diskriminacija med državljani začenši v tovarnah in v odnosih z javno upravo, da se konča sindikalna razceljenost, ki je tako škodljiva za interese delavstva ter začne sindikalna akcijska enotnost vseh delavcev, da bi se ustanovil en sam enoten samostojen in od strank neodvisen sindikat, katerega prirodno in demokratično osnovo predstavlja CGIL».

«Pozitivni rezultati zbližanja med PSI in PSDI bodo omogočili, da bo prišlo do volilnega nastopa v sporazumu med obema strankama, kar bo imelo za posledico bistveno spremembo odnosov sil, ki bo omogočila razvoj demokracije v znaku socializma».

Sklepi PSDI

Kmalu po objavi gornjih sklepov je tudi vodstvo PSDI izglasovalo besedilo dokumenta s sklepi svojega zasedanja.

«Nov položaj, ki je dozorel s koncem hladne vojne in s sklepi ter razkritji dvajsetega kongresa KP ZSSR, ki so vsem delavcem pokazali totalitarno prirodo komunističnega režima in politike ter odprli ugodne perspektive za večjo pobudo socialističnih strank, kakor tudi z izidi zadnjih volitev, je na konkretni osnovi omogočil razpravljanje o enotnosti med italijanskimi socialisti, kar predstavlja za delavstvo gotovost, da se končno uresničijo njegova pričakovanja učinkovitejše obrambe njihovih interesov. Takšen rezultat je bil omogočen tudi zaradi trdne politike obrambe demokratičnih in republikanskih zahtev, ki jih je postavljala PSDI».

«Platforma, na podlagi katere se bo mogla uresničiti socialistična enotnost, mora v prvi vrsti vsebovati popoln pristanek na demokracijo kot na stalno vrednoto, skupaj s pristankom na razredni značaj stranke. Ta osnova bo omogočila delavcem realno socialistično alternativo, ki mora imeti za temelj: popolno samostojnost socializma, izključitev sleherne formule ljudske fronte tako v fazi volitev kakor tudi glede sestave vlade, zavest, da socializem more in mora vršiti svojo specifično funkcijo in prepričanje, da bi bila v primeru neizvrševanja te naloge usoda delavskega razreda in demokracije hudo prizadeta».

«Takim zahtevam demokracije se bo moral prilagoditi notranji ustroj enotne stranke. Iz tega popolnega priznanja na demokratična načela sledi, da si bo morala stranka postaviti za prvi veliki cilj vključitev delavskega razreda v življenje in v vodstvo države».

«Združena stranka bo kot član Socialistične internacionale aktivno sodelovala v življenju svetovnega socialističnega gibanja in mu dajala svoj tehtni prispevek. Zunanja politika stranke bo morala imeti za cilj utrditev pomiritve in miru. Izbira demokratičnih vrednot in postavljanje Italije v zapadno politično področje vodijo stranko k prevzemu solidarnosti zapadnega demokratičnega sveta kot bistveno postavko lastne mednarodne politike».

«V pogledu sindikalne politike bo morala biti stranka usmerjena k uresničenju sindikalne enotnosti v okviru organizacije, ki naj — osvobojena podložništva stranki — predstavlja stalno razredne interese in ima jasno notranjo demokratično strukturo».

«Vodstvo PSDI ima te postavke za bistvo, ki se mu ne more odreči nobena politika enotnosti. Vodstvo upa, da bodo splošna pričakovanja italijanskih delavcev skupaj z globokim smislom odgovornosti socialističnih voditeljev, dovolili dosego socialistične enotnosti, ki bo lahko pomenila obnovo čvrste politike enotnosti delavskega razreda in ki naj napravi iz svobode vseh in vsakogar razlog za bratstvo med delavci.»

Proti temu dokumentu je glasoval poslanec Simonini tudi v imenu ministra Rossija in podtajnika Trevesa, ki pa imajo le posvetovalne glasove. V svoji izjavi je Simonini dejal, da je glasoval proti, ker «ni prišlo do popolnega razčiščenja ideološkega vprašanja, kajti nova stranka bo mogla delovati v interesu delavskega razreda samo če bo v celoti prevzela načela Socialistične internacionale v notranji, zunanji in sindikalni politiki, kar pa zahteva prekinitev slehernega odnosa s komunisti». Končno je Simonini izjavil, da glasuje proti tudi zaradi tega, ker oni, ki so vodili pogajanja, niso imeli nobenega pooblastila odgovornih organov stranke.

Glede vsebine sklepov PSI pa je Simonini izjavil novinarjem, da med sklepi «ni ničesar negativnega, kar da je predvsem važno.» Podtajnik PSDI Tanassi je rekel, da je «dokument dober», levičar Zagari pa, da je «pozitiven». Tudi Romita je izjavil, da je «dokument dober» ker je na poti enotnosti. Matteotti pa je sklepe PSDI takoj v Grand Hotelu izročil Comminu.

Prvi komentarji

Glavni Comminov sestanek je bil za danes z Nennijem, ki je francoskemu posredovalcu izročil besedilo sklepov PSI, poleg tega pa tudi svoj «osebni memorandum». Tako ima Commin sedaj v rokah poleg izjav in razgovorov s prvaki, tudi dva dokumenta vodstev obeh strank. Francoski senator lahko torej primerja in presoja, v katerih točkah so se stališča zbližala in v katerih so ostala oddaljena. Vendar pa se zdi da vzporedba samo iz obeh pismenih dokumentov ni odločilna, ker je že na prvi pogled razvidno, da so socialdemokratski sklepi mnogo preciznejši, zahtevnejši, bolj določni in tudi manj elastični, medtem ko so socialistični sklepi bolj splošni, v glavnem manj določni in zaradi tega ohlapnejši in bolj elastični.

Zato so tudi komentarji obeh dokumentov nocoj precej previdni. Na splošno pa se sodi, da je bil vendarle storjen še en korak naprej, ki je morda celo važnejši od sestanka v Pralognanu že zaradi tega, ker sta bila v francoskem obmejnem letovišču navzoča le dva voditelja, medtem ko je pri sestavi sklepov sodelovalo skoro v celoti vse članstvo vodstev obeh strank. Pri vsem tem pa moramo upoštevati, da je po sredi devet let hudih in ostrih političnih in ideoloških borb med obema strankama in da je že pozitivno dejstvo to, da sta se vodstvi izognili v svojih dokumentih sleherni polemiki. Zaradi tega se s precejšnjo verjetnostjo lahko že danes reče, da je senator Commin svojo nalogo uspešno izvršil. Naslednji konkreten korak k zbližanju obeh strank pa bo verjetno glasovanje obojih parlamentarcev za one zakonske načrte, ki že toliko časa čakajo pred parlamentom.

Commin je poleg Nennija sprejel še desničarskega socialdemokrata Simoninija, štiričlansko delegacijo «Unità popolare», ki so jo sestavljali Parri, Codignola, Cossu in Vittorelli. Commin se je pri kosilu razgovarjal tudi z Matteottijem, pred razgovorom z Nennijem pa je sprejel Trevesa, ki je tudi pristaš desne struje PSDI. Po razgovoru z Nennijem je Commin izjavil, da ga bo jutri Nenni predstavil vodstvu PSI. «Med sestankom bom predlagal, naj bi prišlo do sestanka med Nennijem in Matteottijem ob moji navzočnosti, kar upam da bom dosegel,» je dejal Commin.

Iz Bocna poročajo, da sta obe stranki — po zgledu Tričenta včeraj — pristali na formiranje enotne liste na prihodnjih deželnih, pokrajinskih in občinskih volitvah v Bocnu. Tudi ta vest je znak ugodnega sprejema napovedane združitve obeh strank.

Poročila o današnjih Segnijevih sestankih kažejo, da je predsednik vlade začel z delom s polno paro. Tudi danes je sprejel Saragata, nato pa je z Martinom in veleposlanikom Fornarijem obravnaval sueško krizo. Martino je novinarjem izjavil, da je sestanek NATO v Parizu zahtevala Velika Britanija in da bo na ravni «stalnih predstavnikov» ter «informativnega značaja»; razpravljali pa bodo o londonski konferenci. Martino se sestanka ne bo udeležil.

Segni, ki je sprejel danes še ministra Rossija in številne druge državnike, bo moral že pred četrtkom sprejeti sindikalne predstavnike železničarjev vseh sindikatov, da bi z njimi poskušal rešiti pereče vprašanje njihovih zahtev, za katere trdi zakladni minister, da mu manjka za okrog 20 milijard kreditov.

Danes so se nadaljevala pogajanja na sedežu Confagricolture med njenimi in predstavniki treh sindikalnih organizacij (v ločenem sedežu pa tudi s predstavniki novofašističnega sindikata CISNAL). Gre za razpravljanje o normativni pogodbi za kmečke dninarje. Na prvih dveh sestankih v avgustu so se sporazumeli glede treh členov pogodbe, danes pa glede normalnega delovnega urnika ob praznikih.

A. P.

Grški protest pri OZN zaradi konfinacije Anthimosa

NEW YORK, 4. — Grška delegacija pri OZN je danes protestirala s pismom naslovljenim na glavnega tajnika OZN proti odloku guvernerja Hardinga o konfinaciji ciprskega škofa Anthimosa v njegovem stanovanju.

V Nikoziji je eksplodirala tempirana bomba v hotelu «Akropolis». Povzročila je precej škode ne pa človeških žrtev. Zdi se da je bila nastavljena v sobi nekega britanskega častnika. To je že drugi tak atentat v tem hotelu, ki ga imajo zasedenega britanski policijski agenti.

V Larnaki so ranili nekega britanskega vojaka in pa 80-letnega ciprskega Turka, ki je pozneje v bolnišnici umrl.

Neki Ciprčan je streljal proti nekemu britanskemu kapetanu na nekem trgu v Nikoziji. Častnik, ki je bil ranjen, je tudi začel streljati, pri čemer je bil smrtno zadet neki ciprski Turek.

Posebno sodišče je obsodilo na 15 let ječe 4 Ciprčane, ki so bili obtoženi, da so jih našli z orožjem.

NENNIJEVE IZJAVE TEDNIKU «EPOCA»

O odnosih med KPI in PSI

«Ne bi vedel, na katerem terenu naj bi prišlo do preloma s KPI, dokler nosimo odgovornost do vsega delavstva v naši državi» - Glede Sueza pa je Nenni dejal: «Ne ve se, kje se bo končalo z Naserjem»

MILAN, 4 — Pietro Nenni odgovarja v intervjuju za «Epoco», ki bo izšla jutri, na najbolj zanimiva vprašanja o socialistični združitvi, o odklonitvi totalitarizma in o odnosih s katoličani.

Govoreč o problemu, ki bi nastal ob socialistični združitvi, namreč o umestnosti, da se prelomi pakt s komunisti, in to tudi na formalen način, je Nenni izjavil: «Tolikokrat sem že dejal, da nimamo kaj prelamljati s KPI, da je pakt o akcijski enotnosti kot tak tep zgodovinski dokument delavskega gibanja v Italiji, da naši sedanji in prihodnji odnosi s komunisti nastajajo v novem ozračju notranje in mednarodne pomiritve, to se pravi, da izvirajo iz naših stališč do vprašanj, ki jih postavlja politična borba in iz potrebe, da se izboljša položaj delavskega razreda.

Lahko pride do zbliževanja s komunisti in tudi do nasprotij, kar se dejansko dogaja pri presojanju določenih položajev in pri nasvetih za zadevne rešitve. Pa tudi če se zdi, da je perspektiva združitve dvignila med komunisti kak alarm, ne bi mogel danes videti, na katerem področju bi moglo priti do nekega preloma, vsaj dokler nas bo vodila zavest naše zgodovinske odgovornosti do vseh delavcev naše dežele.

Stvar, ki sem jo že tudi tolikokrat povedal, pa je, da pripada odnosom med našo in komunistično stranko, da zavzamejo zelo strog značaj do vlad in reakcionarnih pozicij, proti katerim morajo nastopiti delavske sile v strnjenih vrstah. Toda ti odnosi bi bili takoj zopet ohlapni in elastični, ko bi se pojavil položaj pomirjenja in dejanskega demokratičnega življenja.

V vsakem primeru je treba prepustiti vprašanje odnosov s komunisti prosti presoji vsake socialistične stranke, ker je očitno, da se to vprašanje ne postavlja na enak način, recimo n. pr. v Angliji kot v Italiji. Tudi ponovni vstop PSI v socialistično internacionalo sem jaz neodvisno od združitve že pred dvema letoma, ko sem šel v London, podredil priznanju te svobodne presoje.»

O odklonitvi totalitarizma je Nenni dopisniku revije «Epoca» med drugim dejal: «Mi nismo nikoli zapustili načela, ki se v njem demokracija, svoboda in socializem združujejo. Pri dogodkih zadnjega časa, tudi v krizi, ki je nastala v SZ zaradi destalinizacije, smo našli potrdilo za načelo, ki je bilo v bistvu vedno naše načelo: če izredne zgodovinske okoliščine mogoče nalagajo proletariatu, da gre ven iz področja demokracije, vsaj formalno, je opravičilo za to samo, če je v delavskih strankah trdna odločitev, da se takoj po revolucionarnem dejanju zopet vrnejo k pravilom demokracije in svobode, brez katerih se vse pokvari in spremeni v birokratski in policijski sistem to se pravi v obliko prave tiranije. To nujnost revolucionarne opozicije je v Italiji ustvaril fašizem, toda danes nam nič ne kaže, da bi bila pot socializma pot vstaje in državljanske vojne.

Vsekakor pa je jasno, da kadar govorimo o socialistični združitvi, pač ne mislimo na perspektivo omreženja po onemogli sredinski večini, temveč mislimo na njeno nadomestitev z novo formulo in novo močjo, ki bosta sposobni lotiti se vprašanj italijanske države in družbe in jih tudi rešiti.»

O odnosih PSI do desnice in italijanskih katoličanov je Nenni dejal: «Lahko se reče, da je od volitev l. 1953 — in torej neodvisno od posledic, ki jih je lahko imela destalinizacija — italijanska socialistična stranka glavni sovražnik desničarskih sil. Ni dvoma, da bi se to sovraštvo še poostrilo, če bi prišlo do združitve med socialistično in socialdemokratsko stranko, proti kateri so že mobilizirani interesi konservatizma in klerikalizma, ki se ne obotavljam smatrati jih za strahotne. Če bi krščanska demokracija podlegla tem silam in bi izvedla odprtje na desno, bi prevzela odgovornost, da odpre vrata rešitvam po zgledu ljudske fronte, ki pa jih je treba, kot sem že večkrat dejal, danes odkloniti, ker bi izzvale notranje boje namesto da bi deželo privedle k normalnim demokratičnim alternativam.

Priznati je treba, da naši napori in naše pobude za sodelovanje s katoličani — ali, da se točneje izrazim, z njihovo stranko, krščansko demokracijo — niso imele uspeha. Vsekakor pa bo mogoče dokončno sodbo izreči po bližnjem kongresu krščanske demokracije. Perspektiva socialistične združitve bo gotovo močno vplivala na demokrščanske odločitve. Združena socialistična stranka ne bi samo enostavno odločila premiknitev krščanske demokracije na levo, temveč bi šla tudi preko odprtja na levo in bi postavila pogoje za resnično in pravo alternativo za vlado s katoličani na demokratični podlagi.»

Na vprašanje, če je poleg stroge sodbe o Naserju v zvezi z nacionalizacijo Sueškega prekopa, tudi ista sličnost mnenj s socialdemokrati in zahodnimi socialisti o drugih vprašanjih zunanje politike, je Nenni odgovoril:

«V zadnjih dveh ali treh letih je bila znatna sličnost med stališči PSI in nekaterimi izmed največjih socialdemokratskih strank v Evropi o problemih zunanje politike, kolikor so pač te stranke, vsaj na svetovnem področju, zares sodelovale pri politiki pomirjenja, to se pravi pri zbliževanju med Vzhodom in Zahodom.

V novem položaju, ki je nastal, je atlantski pakt večidel izgubil tisto strupenost, ki jo je imel v letih 1949-50. O vprašanjih, kot so vprašanje razorožitve, enotnega tržišča, evratoma ter Evropske skupnosti za premog in jeklo, se lahko razpravlja in, upam, lahko se tudi rešijo brez predsodkov, ki so bili popolnoma upravičeni pred nekaj leti.»

O najbolj aktualnem in nerešenem vprašanju Sueza je Nenni naravnost dejal, da «se z Naserjem ne ve, kako se bo končalo».

IZJAVE MENZIESA PO VČERAJŠNJEM SESTANKU Z NASERJEM

„Smo komaj na polovici poti pri naših pripravljalnih razgovorih“

Naser je govoril 40 minut - Govorili so tudi vsi člani odbora petih - Danes nov sestanek - Hujskaški ton v pisanju večine francoskega tiska - „New York Times“ poudarja nujnost kompromisa

KAIRO, 4. — «Smo komaj na polovici poti pri naših pripravljalnih razgovorih», je izjavil po današnjem sestanku z Naserjem avstralski ministrski predsednik Menzies, ki je dodal: «Govorila sva predsednik Naser in jaz. Ozračje je zelo dobro. Nismo se še začeli napadati.» Na vprašanje, ali predvideva, da bi razgovori utegnili zavzeti napadalni ton, je Menzies odgovoril: «Ne verjamem, sem miren človek.»

Previden optimizem je predvsem vzbudila Menziesova izjava, da razgovori potekajo v izvrstnem ozračju. Pozneje pa je predstavnik odbora izjavil časnikarjem, da «so na nocojšnjem sestanku načeli bolj težavna vprašanja. Govorili so vsi člani odbora, medtem ko je predsednik Naser govoril približno 40 minut. Prihodnji sestanek bo jutri zvečer ob 19. po krajevnem času».

Predstavnik je zatem dodal, da je med predsednikom Naserjem in petimi člani odbora prišlo do splošnega razgovora, potem ko je Naser podal svoje izjave. Prišlo je torej do faze izmenjave misli in to je korak naprej. Vendar se v krogih odbora in v egiptovskih krogih poudarja, da je potrebna potrpežljivost ter dodajajo, da bo dejstvo, da «razgovori trajajo», nudilo novo priložnost obema strankama, da podrobneje obrazložita svoje stališče, in bo na ta način laže najti stične točke, ki bi pozneje lahko postale podlaga za nadaljnjo in plodnejšo izmenjavo misli. Poudarja se, da je predvsem potrebno realistično presojanje položaja.

Še pred nocojšnjim sestankom se je predsednik Naser razgovarjal z zunanjim ministrom Favzijem in s šefom svojega kabineta Ali Sabrijem. Popoldne pa se je Naser razgovarjal tri ure in pol z vojnim ministrom generalom Amerom.

Menzies pa je imel zjutraj sejo z ostalimi člani odbora petih. Še prej pa se je iranski zunanji minister razgovarjal z indonezijskim poslanikom, Menzies pa je po sestanku imel razgovor z ameriškim predstavnikom Hendersonom in s svetovalci državnega departmaja, ki Hendersona spremljajo. Predstavnik odbora petih je dejal, da so na jutranjem sestanku govorili o stališču, ki naj ga zavzamejo na večernem sestanku z Naserjem. Predstavnik je dodal, da odbor ne bo med razgovori z egiptovskim predsednikom «prekoračil meja londonske konference». Vendar pa politični opazovalci poudarjajo, da Menzies ni prišel s svojimi sodelavci v Kairo le kot navaden «pismonoša».

V egiptovskih krogih se poudarja, da je Egipt vedno pripravljen na mirno rešitev, kakor je to poudaril Naser že na svoji tiskovni konferenci 12. avgusta. Današnji «Al Gumhuria» pa poudarja v svojem uvodniku, da je treba izključiti možnost internacionalizacije prekopa, ker je to poskus «modernega piratstva». List pri tem odločno obsoja angleško-francoske vojaške priprave. Nekateri listi zatrjujejo, da namerava Naser baje zahtevati umik francoskih čet s Cipra.

Mnogo komentarjev pa je zbudil včerajšnji obisk ameriškega poslanika v Kairu Byroadeja pri egiptovskem zunanjem ministru Favziju. Kairski tisk ugotavlja, da je za sestanek zaprosil Byroade. Tisk poroča tudi, da je ameriški poslanik dobil iz Washingtona «nujno sporočilo z navodilom, naj ga izroči Favziju, še preden se Naser sestane z odborom petih». Ameriško poslaništvo ne komentira teh novic. S Favzijem pa se je razgovarjal tudi pomočnik zunanjega ministra Saudove Arabije. Izjavil je, da je dobil navodila od kralja Sauda, naj «bo na razpolago Naserja za katero koli zadevo».

Glavni tajnik Arabske lige pa je sporočil, da se bo svet lige sestal 15. septembra v Kairu. Proučil bo splošni položaj po sestanku odbora petih z Naserjem. Govorili bodo tudi o stališču arabskih držav do številnih vprašanj, ki so bila predložena glavni skupščini OZN.

London in Pariz pa še dalje pritiskata na pilote v Sueškem prekopu, naj zapustijo službo. Tudi poziv polovice skupnega števila članov družin uslužbencev britanskega veleposlaništva, naj zapustijo Kairo, ter odhajanje drugih britanskih državljanov iz Egipta na poziv britanske vlade spada v okvir namernega ustvarjanja napetosti.

Francoska vlada pa je rezervirala tisoč mest na italijanski ladji «Aurelia» za repatriacijo francoskih državljanov iz Egipta. «Aurelia» bo prispela v Ismailijo 5. septembra, v Port Said 6., v Aleksandrijo pa 7. septembra.

Francosko vojno ministrstvo je zaseglo do sedaj že 45 ladij, od katerih 34 trgovskih, 8 potniških in 3 petrolejske. Danes je iz Marseja odpotovala trgovska ladja «Tafna» za račun obrambnega ministrstva, in sicer «v neznano smer».

Francoski tisk pa namenoma poudarja, da se je konferenca v Kairu začela «v izredno napetem ozračju». Tako piše na primer neodvisni «Parisien Libere», ki nesramno dodaja, da «vse poteka, kakor da bi se hotel Naser pogajati s položaja sile; egiptovska vlada množi dejanja, katerih namen je dati množici vtis, da polkovnik noče popustiti v nobeni točki».

Tudi «Figaro» piše, da je «ozračje, v katerem je prišlo do prvih stikov v Kairu, bilo nedvomno slabo». List dodaja, da prevladuje vtis, da je malo možnosti za uspeh razgovorov. Sicer ni nobena tajnost, da bi v Parizu želeli neuspeh razgovorov, ker upajo, da bodo uspeli pripraviti Veliko Britanijo do tega, da bo ob strani Francije začela vojno proti arabskim državam, ki podpirajo borbo alžirskega ljudstva za neodvisnost.

Progresivni «Liberation» poudarja, da «če bi Anglija in Francija imeli polno zaupanje v svojo stvar ne bi skušali vsiliti svojega stališča s silo, pač pa bi se obrnili na Združene narode».

Londonski «Daily Herald» pa piše, da je britanska odločitev, da se posluži francoske podpore na Cipru, «popolnoma anahronistična neumnost».

«Sir Anthony Eden in njegovi kolegi v vladi, piše dalje list, dajejo vtis, da se igrajo vojno kakor otroci. Medtem se vojaške operacije na tem sektorju nadaljujejo in razširjajo govorice, da sta Velika Britanija in Francija odločeni uporabiti silo v primeru, da pogajanja v Kairu ne bi uspela.» List pravi dalje: «Čemu sir Anthony Eden ne izjavi, da se ne bo uporabila sila, razen tista, ki jo dovoljuje listina OZN?»

«New York Times» pa izreka v zvezi s prvim dnevom razgovorov v Kairu zadovoljstvo zaradi prisrčnosti («vsaj zunanje») udeležencev in hvali obe strani, ker sta sklenili, da ne bosta objavljali dnevnih poročil, ki bi utegnila onemogočiti kompromis.

«In prav kompromis je treba najti, piše list. Praktičen, razumen in prijateljski kompromis. Res je, da obe strani lahko na kak način uporabita silo, toda gospodarska ali drugačna sila bi obe strani stala zelo drago in ne bi nikomur dala dokončne zmage.»

List takole zaključuje: «Priložnost je ugodna za kompromis. V tej krizi zahodne države prav lahko gredo mimo nekaterih pretrdih besed in nekaterih neprijetnih gest, ki prihajajo s Srednjega vzhoda. Za stvar človeštva in za našo prihodnost bi morali mi napraviti, kar je mogoče za izboljšanje življenjske ravni v Egiptu in v drugih državah Srednjega vzhoda. Opustijo naj se otroška prerekanja o pikah in vejicah. Potrebno je, da se ladje lahko svobodno premikajo. Potrebno je, da se pravice, ki temeljijo na pogodbah, spoštujejo. To pa za blaginjo Egipta, kakor tudi drugih držav.»

Neenotnost med članicami NATO glede angleško-francoskih ukrepov

Ameriški senator Walter George bo Edenu obrazložil stališče ZDA - V glavnem se izjave Pineauja negativno ocenjujejo

LONDON, 4. — Predsednik britanske vlade se je danes razgovarjal z zunanjim ministrom Selwynom Lloydom, ki bo jutri odpotoval v Pariz na zasedanje sveta atlantskega pakta. Razgovoru so prisostvovali ministri tako imenovane «sueške skupine» v vladi, to je tisti, s katerimi se je Eden stalno posvetoval v zadnjem mesecu, ko je šlo za vprašanje Sueza.

Na splošno pričakujejo v angleških političnih krogih rezultate zasedanja sveta NATO z zanimanjem, vendar pa ni dvomov, kakšno bo stališče številnih držav atlantskega zavezništva glede morebitne francosko - angleške vojaške akcije. V krogih blizu britanske vlade seveda niso navdušeni nad vestmi, ki govorijo o možnosti, da ZDA predložijo zadevo Sueza OZN, zlasti še, ker se zdi, da se v ZDA vedno bolj nagibajo k taki možnosti.

Kakor zatrjujejo v Parizu, namerava britanski predstavnik v svetu NATO obvestiti stalni svet o namenu njegove vlade, da odpokliče iz Zahodne Nemčije še nekatere enote in jih pošlje v Sredozemlje. Francoski predstavnik pa namerava zahtevati podporo stalnega sveta za vse dosedanje vojaške ukrepe v okviru sueške krize.

Osnovna misel francoskega predloga je v bistvu «ponovna manifestacija zahodne enotnosti v odločilnih trenutkih, ko se mudi Menziesov odbor petih v Kairu». Toda po splošnem mnenju ta enotnost zahodnih držav še daleč ni uresničena. Čeprav so države članice atlantskega pakta na nedavni konferenci v Londonu podprle zahodni Dullesov načrt o Suezu, so še vedno velike razlike, tako med anglofrancoskim stališčem na eni in zastopniki ZDA na drugi strani, kakor tudi med stališči skandinavskih in drugih sredozemskih držav.

Resne pomisleke so zdaj ponovno izrazili zastopniki Italije in Zahodne Nemčije. Obe ti državi podpirata zahodne predloge o internacionalizaciji nadzorstva nad prekopom, vendar obsojata ukrepe pritiska na Egipt ter zahtevata «dajanje čimvečje pomoči Egiptu na političnem, gospodarskem in tehničnem področju, da bi preprečili, da se ne bi Kairo dokončno obrnil od Zahoda». Na neprimernost in netaktnost anglo - francoskih ukrepov opozarjajo tudi zastopniki Grčije, ki se ni hotela udeležiti londonske konference. V grških krogih poudarjajo, da mora stalni svet pred «kakršno koli manifestacijo enotnosti atlantskega pakta» začeti s postavljanjem temeljev za medsebojno politično sodelovanje med državami - članicami.

Naposled je treba povedati, da so ostri govor francoskega zunanjega ministra Pineauja o Suezu in o pripravljenosti Francije, da «zagotovi izvajanje rezultatov in priporočil londonske konference» v krogih atlantskega pakta v glavnem negativno ocenili. Poudarjajo predvsem, da ta govor ministra Pineauja ne olajšuje misijo Menziesa in da je vrhu tega ostrina tega govora usmerjena tudi proti državam, ki so članice atlantskega pakta in katerih brezpogojno podporo in enotnost zahtevata tako Velika Britanija kakor Francija, ko postavljata atlantske države pred «storjeno dejstvo» s svojimi izrednimi vojaškimi ukrepi.

Kar se tiče ameriškega stališča, pa bodo predvsem važni razgovori, ki jih bo Eden imel pred koncem tedna z ameriškim senatorjem Georgejem. Kakor je znano, je Eisenhower določil tega senatorja za svojega osebnega predstavnika za vprašanja NATO. Senator George bo prišel jutri v Pariz in se bo najprej razgovarjal s Selwynom Lloydom. Pri nadaljnjih razgovorih bo lahko poročal Edenu o Eisenhowerjevem stališču.

Tudi kanadski zunanji minister Pearson je pred odhodom v Pariz imel razgovor s Selwynom Lloydom.

V Marcinellu spet prekinili dviganje trupel na površje

MARCINELLE, 4. — Opoldne so skupine, ki spravljajo na površje trupla žrtev rudniške nesreče, prekinile svoje delo, potem ko so prinesle na površje 29 trupel. Davi pa se je pričelo delo za postavitev cevi in črpalke, s katerimi bo treba spraviti drugam vodo, ki je poplavila rov v globini 1.035 m. To delo bo trajalo najmanj 48 ur.

Zopet 11 mrtvih pri rudniški nesreči

JOHANNESBURG, 4. — Zaradi eksplozije v premogovniku Robinson v globini 3.200 metrov je bilo 11 rudarjev ubitih. Podrobnosti niso znane.

Novih 150 milijard frankov za kolonialno vojno v Alžiru

Mollet in Ramadier pozivata Francoze, naj podpisujejo za posojilo
Odloženo Molletovo potovanje in govorice o Lacostovem odstopu

PARIZ, 4 — Ministrski predsednik Mollet je imel danes na predsedstvu vlade tiskovno konferenco, na kateri je pozval Francoze, naj podpišejo državno posojilo, ki bo razpisano prihodnji teden, in sicer za kritje stroškov pri zatoru vstaje v Alžiru. «Prosim vsakega Francoza, je dejal Mollet, naj da svoj prispevek. S podpisom posojila Francozi morejo in morajo pokazati svojo voljo, da ostane Alžir neločljivo povezan s Francijo in obenem svojo solidarnost z alžirskim prebivalstvom, da bi se njegovo blagostanje izboljšalo. Če hočemo, da ostane Alžir v francoski skupnosti, ni to zaradi sebičnih namenov, pač pa zato, ker hočemo zagotoviti gospodarsko in socialno osvoboditev vsega ljudstva dežele, za katero smo prevzeli odgovornost. Alžir ima potrebo in bo še imel potrebo, ko se bo mir vrnil, velikega prispevka Francije. Treba je nadaljevati pri uvajanju širokih socialnih reform, ki so bile sklenjene v zadnjih mesecih.»

Za Molletom je govoril na tiskovni konferenci finančni minister Ramadier, ki je podčrtal važnost, ki jo ima Alžir za Francijo, ter je dostavil: «Če posojilo ne bo prineslo 150 potrebnih milijard, bo nujno, da se zatečemo k davku, kot predvideva zakon. Če pa se odločimo za prostovoljni napor, bo žrtev razdeljena na daljšo dobo.»

Danes zvečer so se razširile vesti, da je Mollet odložil svoje potovanje v Alžir, ki je napovedano za prihodnji petek. Istočasno pa so začele ponovno krožiti vesti o odstopu francoskega rezidenta v Alžiru Lacosta. To je že tretjič, da se govori o njegovem odstopu, toda kakor v prejšnjih primerih so tudi danes to vest iz poluradnega vira zanikali. Za novega rezidenta naj bi bil baje imenovan maršal Juin. Nobenega demantija pa še ni o preložitvi predsednikovega potovanja v Alžir. Neki list celo piše, da Mollet ni maral, da bi se njegovemu kratkemu bivanju v Alžiru «dajal politični pomen, ki ga nima».

Francoske vojaške oblasti v Alžiru so danes sporočile, da so med krvavim spopadom na področju Orana francoske čete ubile 71 upornikov. Poročilo ne navaja drugih podrobnosti in tudi ne govori o francoskih izgubah.

Danes dopoldne se je v Alžiru izvedelo, da je bil komunistični voditelj Lucien Guerrab aretiran pretekli petek v Ain Temochent na področju Orana. Lucien Guerrab, bivši urednik lista «Alger Republicain», je pripadal s činom poročnika sanitetni službi v Blidi ko je ob koncu preteklega leta dezertiral ter se pridružil upornikom. Kot se zdi, je bil na čelu komunističnih čet, ki so se 1. julija združile z nacionalno fronto za osvoboditev in ki se po zanesljivih informacijah nahajajo na področju Tenesa.

Trade Unioni o Suezu

BRIGHTON, 4. — Na konferenci britanskih Trade Unionov, ki se je začela včeraj, so danes soglasno sprejeli resolucijo, ki zahteva «takojšnjo in postopno znižanje» trajanja vojaškega roka in poziva vlado, naj se aktivno zavzema za razorožitev v okviru OZN.

Kongres je sprejel tudi resolucijo, s katero zahteva jamstva proti «slehernemu nečloveškemu uveljavljanju avtomatizacije s strani delodajalcev».

Kongres pa je zavrnil resolucijo, ki je zahtevala ustanovitev državnega organizma za načrtno avtomatizacijo, ki naj bi bil odvisen od določenega ministrstva.

Glede sueške zadeve pa je bila kongresu predložena resolucija, po kateri se britansko sindikalno gibanje ne bi opredelilo za nobeno rešitev, poudarja pa, da ne bi smeli uporabiti sile, dokler to vprašanje ne bo predloženo OZN.

Sovjetski piloti za Sueški prekop

MOSKVA, 4. — Glasilo sovjetskih sindikatov «Trud» piše, da so sovjetski mornarji sporočili, da so pripravljeni odpotovati v Egipt. List navaja imena številnih mornarjev iz Odese in Leningrada, ki so izkušeni piloti z mnogimi leti plovbe in ki so večkrat pluli po Sueškem prekopu.

Moskovski radio pa je javil, da je prva skupina pilotov sovjetskega baltiškega brodovja odpotovala iz Leningrada v Moskvo, odkoder bo nadaljevala pot v Egipt, da pomaga pri pilotiranju ladij po Sueškem prekopu.

V Kairu pa so danes sporočili da je Sovjetska zveza sklenila z Egiptom sporazum za dobavo 200.000 ton sovjetskega žita v zameno za bombaž in riž. Vrednost izmenjave bo znašala 6 milijonov šterlingov. Sporazum je bil parafiran pretekli teden in sovjetsko žito bo poslano v Egipt v prihodnjih treh mesecih. Žito bodo prepeljale sovjetske ladje.

Orožje za Afganistan iz Rusije in ČSR

NOVI DELHI, 4. — Afganistansko veleposlaništvo v Novem Delhiju je danes sporočilo, da je afganistanski ministrski predsednik Sardar Mohamed Daud Khan objavil sklenitev pogodbe za dobavo orožja med Afganistanom in SZ ter ČSR.

Nove aretacije vohunov v Kairu

KAIRO, 4. — Pomočnik egiptovskega državnega pravdnika, ki vodi preiskavo v zvezi z vohunsko mrežo, ki so jo odkrili v Egiptu, je izjavil, da vsak dan aretirajo nove osebe in da zaradi tega ne bo mogoče zaključiti preiskave pred prihodnjo soboto. Dodal je, da so dve od aretiranih oseb izpustili, ker so ugotovili, da nista vmešani v zadevo.

BAGDAD, 4. — Glavni ravnatelj iraške policije general Wajih Yunis je bil razrešen službe. Njegov naslednik še ni bil imenovan.

VREME VČERAJ
Najvišja temperatura 26.1, najnižja 21, zračni tlak 1014.6 stanoviten, veter severozahodnik 9 km na uro, vlaga 63 odst., nebo 2 desetini oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 24.7.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, SREDA, 5. septembra Viktorin, šk., Nedamisel
Sonce vzide ob 5.30 in zatone ob 18.37. Dolžina dneva 13.07. Luna vzide ob 6.19 in zatone ob 18.33.
Jutri, ČETRTEK, 6. septembra Hermogen, muč., Radonica

IZJAVA NEODVISNE SOCIALISTIČNE ZVEZE

Solidarnost pristašev NSZ s člani nemške kom. partije

Vodstvo NSZ z obžalovanjem ugotavlja, da je stališče KP TO v očitnem nasprotju s sedanjo konstruktivno usmeritvijo politike italijanske in drugih komunističnih partij

Vodstvo Neodvisne socialistične zveze v Trstu je na svoji seji v torek 4. t. m. razpravljalo o najvažnejših sedanjih političnih dogodkih, ki zadevajo delavski razred: o prepovedi nemške KP, o združitvi socialistov in o položaju levičarskih strank in gibanj v Trstu.

Po razpravi so sprejeli sledeče zaključke:

Neodvisna socialistična zveza v Trstu se pridružuje protestu komunističnih, socialističnih in demokratičnih delavcev proti reakcionarni in izzivalni politiki voditeljev Nemške federalne republike, ki je povzročila prepoved nemške komunistične partije. Ta dogodek odkriva politično usmerjenost, ki je nevarna za notranji politični ter socialni razvoj in za mednarodni mir. Pristaši NSZ izražajo svojo solidarnost članom nemške KP.

Vodstvo NSZ v Trstu izraža svoje zadovoljstvo nad pobudo za dosego združitve socialističnih strank. Ta dogodek odgovarja nujnim zahtevam in teznjam širokega dela italijanskega delavskega razreda. To je dokaz enotnosti interesov delavcev, socialističnih in demokratičnih teženj in zahtev delovnih množic.

Socialistična združitev pomeni možnost širše enotne akcije v sindikalni borbi, v občinskih in pokrajinskih svetih ter v parlamentu glede osnovnih vprašanj, ki zanimajo delavce, in glede vprašanj mednarodne pomiritve in miru.

Z obžalovanjem mora vodstvo NSZ ugotoviti, da komunistična partija Tržaškega ozemlja ne daje tistega pozitivnega prispevka, katerega imajo tržaški delavci pravico pričakovati in kar je v očitnem nasprotju s sedanjo konstruktivno usmeritvijo politike italijanske in drugih komunističnih ter socialističnih strank.

Zadržanje tukajšnje KP dokazuje — kar izhaja tudi s stališč raznih člankov, objavljenih v zadnji številki lista «Il Lavoratore» da se del voditeljev te stranke ne more na noben način sprijazniti s sedanjim razvojem mednarodnega komunističnega gibanja po obsodbi stalinističnih koncepcij in metod. To je tisti del, ki je v letih od 1948-55 izvajal najbolj besno propagando in tudi «fizično» kampanjo proti nasprotnikom kominformistične politike.

Poleg tega kaže, da ti elementi globoko obžalujejo preklic in obsodbo kominformističnih resolucij iz leta 1948 in 1949.

Zdi se, da okritja zakulisij te politike in njenih možnih usodnih posledic, ki so brez dvomno pretresle vsakega pravega komunista borca za delavski razred in mu zastavila vrsto političnih, ideoloških in tudi moralnih vprašanj, da jih reši, se niso niti dotaknile zavesti teh voditeljev, kateri sedaj celo odkrito zahtevajo za sebe neke vrste «široko avtonomijo», da bi nadaljevali po stari poti.

Za njih torej zadnji zgodovinski dogodki niso odprli nove in širše perspektive za delavsko komunistično, socialistično in splošno demokratično napredno gibanje, ki zastavlja številna resna vprašanja pred komuniste in aktivne pristaše vsakega naprednega gibanja. Ti voditelji sploh ne pomislijo, da je treba sedaj prispevati za skupno sodelovanje vseh gibanj, ki težijo k socialnemu napredku in miru, pri čemer se ne smejo upoštevati stari in novi spori. Oni ne pomislijo, da je danes mogoča in potrebna edino delitev med naprednimi in konservativnimi, reakcionarnimi silami. Pač pa se zdi, da oni raje ponavljajo in oživljajo «argumente», ki lahko delijo in razbijejo tudi njihovo lastno stranko. Zadržujejo se raje na vprašanjih nacionalizma v očitno zadovoljstvo vsega filofašističnega in reakcionarnega tiska našega področja in nudijo krajevnim reakcionarnim silam tisto gradivo, ki si ga požrešno žele in ki jim je vedno služilo, da ne bi pripustili k javnem življenju tržaške delavce in ljudske množice.

Takšna stališča krajevne KP predstavljajo resno oviro na poti tako potrebne utrditve ljudskih vrst, za kar ne manjka objektivnih pogojev v sedanjem političnem razvoju in v perspektivah italijanskega in mednarodnega delavskega gibanja.

Sprejem na «Mikenay»

Danes popoldne ob 5.30 bo na krovu velike motorne ladje «Mikenay» sprejem tržaških poslovnih in političnih osebnosti ob otvoritvi nove pomorske zveze, katero ustanavljata pomorski družbi «Svenska Orient Line» in «Greek South American Line» med Trstom in Južno Ameriko. Na tej progi bo vozilo več modernih 7000-tonskih ladij, ki razvijajo brzino 14 do 16 milj na uro.

O Včeraj je priplula v tržaško pristanišče motorna ladja «Esperia», last pomorske družbe «Adriatica». Ladja, ki vozi na redni progi proti Beirutu, je pripeljala 117 ton raznega blaga.

PO PRVEM SESTANKU POKRAJINSKEGA SVETA KD

Številna nerešena vprašanja zaradi neimenovanja obč. odbornikov

Zavlačevanje samo škodi interesom tržaškega javnega življenja - 18 svetovalcev že podpisalo zahtevo po sklicanju občinskega sveta

Že včeraj smo poročali, da pokrajinski svet KD na ponedeljskem sestanku ni sprejel dokončne odločitve o imenovanju podžupana in da je sklenil ponovno razpravljati o tem vprašanju v sredo. Včeraj so se sestali občinski svetovalci, izvoljeni na listi KD, ki pa ne morejo vplivati na odločitev pokrajinskega sveta odnosno na dokončno rešitev vprašanja.

Položaj ogrog tržaškega občinskega sveta se torej še vedno ni spremenil in imamo opravka z novim zavlačevanjem, ki na noben način ne koristi reševanju številnih tržaških perečih vprašanj.

Stališče KD odraža v tem položaju tako notranjo strukturo kot tudi tradicionalno politiko te stranke. Vodilni člani stranke namreč očitno nočejo prevzeti odgovornosti za odločitev in iščejo izhod v novem zavlačevanju, ki pa ne vodi nikamor. Na eni strani imamo opravka z jasno formulirano pismeno obvezo med tajnikom KD Romanom, županom Bartolijem in načelnikom svetovalcev KD v občinskem svetu Franzilom ter tajnikom PSDI Lonzo, po drugi strani pa z odkritim odporom, da se sprejeta obveznost tudi izvrši.

Vpliv najreakcionarnejših krogov od škofa Santina do predstavnikov Confindustrie proti vsaki, pa še tako skromni socialni politiki, je torej v vrstah KD močan, zaradi česar tudi v ponedeljek ni prišlo do odločitve in se je večina članov pokrajinskega sveta celo izrekla proti imenovanju socialdemokratskega svetovalca na mesto podžupana.

V tej zvezi je zanimivo, da formalno niti ne gre za odprtje na levo, saj so socialdemokrati sodelovali z demokristjani v vseh povojnih občinskih odborih. Vendar je že izključitev liberalcev iz občinskega odbora in preteča «nevarnost» nekoliko socialnejše politike tržaške občinske uprave povzročila, da so se vsi zagrizeni desno usmerjeni krogi taki politiki ostro uprli.

Zaradi teh trenj pa ostajajo vsa pereča tržaška vprašanja nerešena in se sploh ne razpravlja več o okrepitvi pomorstva, učinkovitem izkoriščanju rotacijskega sklada, prosti coni, ukrepih za omilitev brezposelnosti, stanovanjskih izgonih in vrsti drugih vprašanj, ki življenjsko zanimajo vse tržaško prebivalstvo.

Zavlačevanja v zvezi s sestavo občinskega odbora so zaradi tega postala izredno škodljiva za tržaško gospodarsko in socialno življenje in je skrajni čas, da odgovorni krogi jasno povedo, kaj hočejo in narede temu primerne korake.

Poročali smo že o pobudi svetovalcev KP, da se takoj skliče občinski svet na izredno sejo na osnovi zakona, ki to predvideva, če podpiše zahtevo najmanj ena tretjina vseh svetovalcev. Do sedaj je to zahtevo podpisalo 16 svetovalcev, dva pa sta telegrafsko sporočila svoj pristanek, ker sta trenutno odsotna iz Trsta. Na zahtevo so do sedaj pristali svetovalci KP, NSZ, PSI, UP in neodvisna svetovalka Gruber-Benko. Pričakuje se še odgovor svetovalcev MEN. Za izredno sklicanje je potrebno najmanj 20 podpisov.

ni še zravnana in je zdaj še bolj potrebna vztrajnost prizadetih nameščencev in sindikalnih organizacij. Dobri nameni in odmevi pa bi morali najti konkretno obliko in zdrave pobude.

Obvestilo učiteljem

Šolsko skrbništvo v Trstu sporoča, da je objavljena v šentjakobski osnovni šoli v Ul. Scuole Nuove 12-I prednostna lestvica za poverjena in nadomestna mesta na osnovnih šolah s slovenskim učnim jezikom za šolsko leto 1956-57. Prednostna lestvica je na vpogled vsak dan od 9. do 12. ure do vključno 9. septembra t.l.

O Včeraj zjutraj je priplula iz Južne Afrike na svoji prvi redni vožnji motorna ladja «San Marco». Z ladje bodo izkrcali 370 ton raznega blaga.

Odbor za proslavo bazoviških žrtev

priredi v NEDELJO 9. t. m. ob 15.30 uri pri spomeniku na kraju ustrelitve

svečano počastitev bazoviških žrtev

Na sporedu so petje, govori in recitacije

Trst bo letos dostojno zastopan na zagrebškem in dunajskem velesejmu

V Zagrebu bo istočasno sestanek obeh italijansko - jugoslovanskih zbornic, katerega se bo udeležila tudi tržaška delegacija

V petek bodo otvorili v Zagrebu mednarodni vzorčni velesejem, na katerem bo prvič v večjem obsegu zastopan tudi Trst. Nekatera tržaška podjetja so v okviru tega velesejma zgradila na novem prostoru ob Savi svoje paviljone, med katerimi je zlasti pomemben paviljon CRDA. Pri otvoritvi bo zastopal Trst predsednik tržaškega mednarodnega velesejma ing. Sospisio, katerega bo spremljal generalni tajnik ing. Chiaruttini. Prisotna bo tudi številna delegacija tržaških poslovnih ljudi. V okviru velesejma bo 12., 13. in 14. zasedanje italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice odnosno obeh zbornic, to je zbornice s sedežem v Milanu in zbornice s sedežem v Beogradu. Tega zasedanja se bodo udeležili tudi vodilni predstavniki tržaške delegacije italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice s sedežem v Milanu, ki bodo po vsej verjetnosti postavili tudi vprašanje uveljavitve tržaškega trgovinskega sporazuma.

V nedeljo pa bodo na Dunaju odprli mednarodni dunajski vzorčni velesejem, na katerem bo zastopano tržaško gospodarstvo s posebnim paviljonom. Pri svečani otvoritvi bo prisotna številna delegacija tržaških gospodarskih in političnih predstavnikov in med njimi predsednik tržaške trgovinske in industrijske zbornice prof. Pier Paolo Luzzatto Fegiz ter tržaški župan Bartoli.

Ljudska prosveta

PD «Slavko Škamperle» od Sv. Ivana sporoča vsem članom pevskega zbora, da se bodo pričele redne pevske vaje v torek 11. tega meseca ob 20.30 v društvenih prostorih. Priključijo se lahko tudi novi pevci. Priporoča se polna udeležba.

Prosvetno društvo v Barkovljah. Odborova seja bo danes 4. tega meseca ob 21. uri v društvenih prostorih. Prosimo, da so vsi odborniki točni.

DNE 13. IN 14. SEPTEMBRA V TRSTU

Vprašanje kumulativnega prometa v razpravi mednarodne komisije

Zasedanja, ki bo velike važnosti za tržaški promet, se bodo udeležili predstavniki železniških uprav 8 držav

Med 13. in 14. septembrom bo v Trstu zasedanje študijske podkomisije mednarodnega odbora za prevoz, na katerem bodo prisotni delegati Danske, Jugoslavije, Poljske in Švice.

Zasedanju bodo prisostvovali funkcionarji in strokovnjaki omenjenih železniških uprav, zaradi česar bodo njih sklepi še zlasti pomembni za tržaški promet, čeprav predvidevajo, da bodo razpravljali le o splošnih vprašanjih. Predstavniki železniških uprav bodo razpravljali predvsem o kumulativnem prometu, katerega prevzemajo železnice za prekomorska pristanišča. Gre torej za promet z onimi tovornimi vlaki, na katere nalagajo na raznih železniških postajah blago postopoma in ne za direktne železniške transporte iz enega železniškega centra proti drugemu.

Predstavniki železniških uprav si bodo v Trstu ogledali tudi pristaniške naprave, javna skladišča in stopili v stik s predstavniki tržaškega pristanišča.

Predvideva se, da bo po vsej verjetnosti 1. oktobra stopila v veljavo direktna železniška tarifa Češkoslovaška — Trst prekomorje. Tarifo sedaj sestavljajo in se pričakuje, da bo v kratkem dokončno urejena.

Predlog za to tarifo predvideva sledeča poglavja: A) posebna določila, B) področje veljavnosti in pogoji za uporabo, C) višina tarife, D) dodatni stroški, E) določitev kompetenc in določitev razkladalnih prostorov v Trstu, F) tabela razdalj in določila za obvezne proge. V drugem oddelku pa bodo navedene posebne tarife in spisek blaga, katerega obsegajo.

V okvir potrebnih tarifnih postavk, ki bodo znatno nižje kot običajno, bodo vključene sledeče vrste blaga: suho sadje, žitarice, mlečni proizvodi, sladkor, kisline, semena in oljčna semena, proizvodi prehrambene industrije, kemijski proizvodi, tobak, hmelj, cement, barve, lepila, gnojila, les, izdelki iz lesa, papir, lepenka, vlakna, umetni kamen, kuhinjski pribor, porcelan, steklo in stekleni izdelki, izdelki iz kovanega železa, valjano železo, stroji in strojne opreme, prevozna sredstva, kmetijski stroji in električni stroji.

Cepljenje otrok proti davici in kozam

Do vključno 30. sept. bodo cepili proti kozam in davici vse otroke, ki so se rodili v prvem polletju 1955. Cepljenje je po zakonu obvezno in ga bodo opravljali vsak delavnik od 16. do 17. ure na higienskem oddelku občine v Ul. Duca D'Aosta 1.

V SPREMSTVU POKRAJINSKIH SVETOVALCEV

Predsednik pokrajine obiskal okoliške občine

Včeraj dopoldne je novi predsednik pokrajine prof. Ettore Gregoretti, ki ga je spremljal glavni tajnik dr. Amelio Leotti, obiskal župane vseh podeželskih občin od Milj do Nabrežine.

Na obisku v Miljah in v Dolini je bil skupno s predsednikom pokrajine in njegovim tajnikom tudi pokrajinski svetovalec Giovanni Postogna, v ostalih občinah pa pokrajinski svetovalec Marij Grbec.

V Miljah je pokrajinskega predsednika sprejel župan Giordano Pacco, ki je skupno z občinskim tajnikom pojasnil gostom razmere v miljski občini in njene potrebe. V Dolini je župan Dušan Lovriha prikazal krajevne razmere in potrebe, na Repentabru je goste sprejel župan Jože Bizjak, ki je skupno z odbornikom Guštinom in občinskim tajnikom opisal potrebe repentaborske občine zlasti glede cest. Pokrajinski predsednik je zagotovil repentaborskemu in drugim županom, da bo pokrajina čez kakšen teden prevzela pod svojo upravo precejšnje število občinskih cest.

V dolinski, nato v repentaborski, zgoniški in v nabrežinski občini je bilo govora tudi o problemih kmetijstva, za katere je novi predsednik pokazal zanimanje in skupno s pokrajinskim svetovalcem Grbcem obljubil pomoč in sodelovanje. V zgoniški občini je župan Lojze Pirc predložil vprašanja, ki bi jih bilo treba rešiti v okviru pokrajinske uprave.

V nabrežinski občini, v kateri je bil zaključen ta prvi obisk, je župan Dušan Furlan skupno z odbornikoma Dragom Legišo in Albinom Škrkom prikazal splošni položaj občine in potrebe za razvoj turizma.

V vseh občinah je bil obisk predsednika pokrajinske uprave in pokrajinskih svetovalcev občinskim upraviteljem zelo po volji in so izrazili željo, da bi tudi v nadalje taki stiki bili vedno pogosti in da bi prispevali k rešitvi raznih problemov. Tudi predsednik pokrajine je izrazil svoje zadovoljstvo in je poudaril, da so taki stiki potrebni za plodno sodelovanje in napredek občin.

SODIŠČE IMENOVALO STEČAJNEGA KURATORJA

Za zaščito interesov delavcev Tržaške tovarne testenin

Pozitivno zamisel o zadružnem upravljanju tovarne je treba dobro proučiti - Delavci morajo prejeti okoli 15 milijonov lir

Sodne oblasti so včeraj nadaljevale z inventuro v Tržaški tovarni testenin, ki je, kakor smo že poročali, prišla v stečaj in je njen upravnik zaprt pod obtožbo sleparskega bankrota. Za stečajnega kuratorja je sodišče imenovalo odvetnika Carla Amigonija, ki je zadnje mesece vodil tovarno pod sodno upravo.

Sindikalne organizacije si s svoje strani prizadevajo, da bi se rešilo, kar se pač da rešiti in da bi zaščitile interese odpuščenih delavcev, ki morajo dobiti skupno približno 15 milijonov lir zaostankov plač in odpravnine. Pravniki sindikalnih organizacij sprejemajo te dni pooblastila upravičenih delavcev, da bi v njihovem imenu predložili sodišču terjatve vsakega posameznega delavca.

V petek ob 18. se bodo ponovno sestali prizadeti delavci omenjenega podjetja z zastopniki sindikalnih organizacij, s katerimi bodo skupaj razpravljali o položaju in o raznih ukrepih, s katerimi bodo zaščitili svoje pravice ter prispevali k čimprejšnji rešitvi tega perečega vprašanja.

Kot smo že poročali, se je Delavska zbornica skupno z ACLI te dni začela zavzemati za nekakšno zadružno obliko upravljanja tovarne testenin, da bi čimprej 110 odpuščenih delavcev spet dobilo zaposlitev in bi bilo zagotovljeno ponovno obratovanje omenjenega podjetja.

Zamisel o takem zadružnem upravljanju tovarne testenin je zelo pozitivna in tak poskus bi bil tudi zelo zanimiv; toda zdi se, da imajo oblasti za to pač gluha ušesa, tem bolj, ker po stečaju ne bo primanjkovalo kupcev, ki bi hoteli za sorazmerno nizko ceno dobiti tovarno v svoje roke.

Kakor se je zvedelo, je vodstvo CGIL te dni stopilo v stik z nekim morebitnim kupcem, da bi se prepričalo o njegovih namenih. Podjetnik, čigar ime je še tajno, je zagotovil, da se bo udeležil dražbe in da bo čimprej poskrbel za ponovno obratovanje podjetja. Pomisliti pa je treba, da se bo sodni postopek stečaja precej zavlekel in da bo medtem steklo precej vode v morje, preden bo zadeva rešena. Poleg tega bo novi gospodar potreboval nekaj časa, preden bo spet oživil delovanje podjetja. Vsekakor bi morali zamisel o zadružnem upravljanju podjetja še dobro proučiti in omogočiti, da bi se ta zamisel zares uresničila.

Z motorjem je padel

Med vožnjo s svojim lažjim motornim kolesom je 43-letni Stanislav Lozej iz Ul. Castaldi včeraj zvečer kakih 20 minut po 20. uri nedaleč od Obeliska na Opčinah tako nerodno padel, da so ga morali odpeljati s prvim avtom, ki je privozil mimo, v bolnišnico.

Ker so mu zdravniki ugotovili poleg rane na glavi in verjetnega zloma nosnih kosti tudi možganski pretres, so ga sprejeli na I. kir. oddelek, a so si pridržali prognozo.

NOČNA SLUŽBA LEKARN v septembru

Biasoletto, Ul. Roma 16; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8; Rossetti, Ul. Schiapparelli 58; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

NEKAJ VEČ UPANJA ZA «FARMACOTERAPICO»

Tudi industrijci proti prodaji v Videm

Vprašanje podjetja «Istituto Farmacoterapico Triestino» je še vedno na dnevnem redu. Včeraj so se sestali predstavniki tržaškega gospodarstva s predstavniki oblasti, s katerimi so razpravljali o tej zadevi. Govori se, da prav zaradi teh stikov ni bilo še odgovora za sprejem sindikalnih zastopnikov pri generalnem vladnem komisarju. Zvedelo se je, da se tudi zastopniki industrijcev ne strinjajo z nameravano prodajo trgovinskega oddelka omenjenega podjetja Lekarnarskemu združenju Furlanije, kar bi pomenilo prenos tega ekonomskega delovanja v Videm. Vsekakor je treba pozdraviti ta znak solidarnosti industrijcev s prizadetimi delavci in skupno skrb, da se Trstu prihrani ta škoda.

V raznih krogih je naletela na dober odmev zamisel o ustanovitvi tovrstnega konzorcija, ki naj bi prevzel trgovinski oddelek v svoje roke; manjka le začetna pobuda, tembolj, ker imajo tudi tržaški lekarnarji dobre namene.

Kakor je razvidno, je zdaj nekaj več upanja, da se bo našla prava rešitev, toda pot

STRAŠNA NESREČA V PONEDELJEK NA CESTI ŠKOCJAN-SEMEDELA

Oče in njegova hčerka mrtva mati pa v brezupnem stanju v bolnišnici

Nesrečo je povzročil tržaški tovornik s prikolico, ki se je zaletel v voz, na katerem se je družina Kozlovič vračala v Semedelo

Pri Kopru, in sicer na cesti med Semedelo in Škocjanom, je prišlo predvčerajšnjim kmalu po 22. uri do strašne prometne nesreče. Z živinskega sejma, ki je bil v ponedeljek pri Sv. Antonu, se je vračal s svojim vozom kmet Jože Kozlovič skupno s svojo ženo Antonijo in 12 let staro hčerko Gracielo. Vsi trije so sedeli na vozu, v katerega je bil vprežen konj ter se tu pa tam ozrli na kravo, ki so jo kupili na sejmu in ki je mirno stopala za vozom. Ker je bila tema, je Kozlovič obesil pod voz svetilko in še malo, pa bi bili doma v Semedeli.

Toda nesreča je prišla, ko so jo najmanj pričakovali. Kozlovič je bil s svojim vozom že na ravni cesti, ki vodi iz Škocjana v Semedelo, ko je za njim privozil tovornik s prikolico. Prav gotovo si ni mislil nič hudega, ko je zaslišal ropot motorja, toda nenadoma — tako da najbrž ni imel niti časa pomisliti, kaj se dogaja — je tovornik od zadaj zadel v voz in sekundo za tem je bilo vse končano. Prvim, ki so prišli na mesto nesreče, se je nudil grozen prizor: tovornik s prikolico, na katerem so bile marmornate plošče, je ležal prevrnjen v obcestnem jarku, na cesti pa so bili ostanki voza, konja in krave ter razmesarjeni trupli Kozloviča in njegove hčerke, medtem ko je žena nepremično ležala v mlaki krvi, a še živa.

Kako je prišlo do nesreče, ki je na mah uničila celo družino, je zaenkrat še težko pojasniti. Tovornik z evidenčno tablico TS 7747 je vozil 35-letni šofer Domenico Purinani doma iz Trsta, Ul. Brandesia, ki je po nesreči zbežal in skušal priti preko meje na naše področje. Preiskovalni organi, ki so takoj prišli na mesto nesreče, so takoj zaslutili šoferjev namen in so v tej smeri tudi uvedli preiskavo. Šoferja, ki je bil zaradi nesreče očitno pretresen (pravijo, da je odličen šofer, ki ne pije in je bil eden najboljših šoferjev podjetja Expner), so ulovili približno pet ur po nesreči, ko je res skušal prekoračiti demarkacijsko črto in so ga seveda odpeljali v koprske zapore.

Tudi reševalci so prišli nekaj minut po nesreči na mesto, vendar je službujoči zdravnik lahko ugotovil smrt Kozloviča in njegove hčerke, ki je bila nepopisno razmesarjena, medtem ko so ženo takoj odpeljali v bolnišnico v Izolo. Zdravniki dvomijo, da bo okrevala, toda tudi v najboljšem primeru ji bodo morali amputirati obe nogi.

Kot rečeno, vzroki nesreče še niso znani. Morda je del krivde pripisati kravi, ki je stopala za vozom in zakrivala signalno svetilko. Toda tudi v tem primeru je težko opravičiti šoferja, saj je cesta ravna, široka in pregledna, luči tovornika pa močne in svetijo na veliko daljavo. Posebna komisija nadaljuje s preiskavo, da ugotovi vzroke nesreče, ki je globoko odjeknila med prebivalstvom Kopra in njegove okolice.

Podlegli poškodbam

Včeraj okoli poldne je na ortopedskem oddelku splošne bolnišnice 75-letna Filomena Strippoli vd. Muggeo iz Ulice S. Maurizio podlegla hudim poškodbam, zaradi katerih so jo 27. preteklega meseca sprejeli pod zdravniško nadzorstvo.

Tistega dne so jo namreč pripeljali v bolnišnico, kjer so ji zdravniki ugotovili poleg rane na glavi in prask po obrazu ter omotičnega stanja tudi zlom kolčnega sklepa leve stegnenice, zaradi česar je bilo njeno stanje že tedaj resno. Ženska je malo prej postala žrtev prometne nezgode v Barkovljah: med prekoračenjem ceste blizu kopališča Čedaz se je namreč zaletel vanjo s svojim avtom 28-letni Niglio Scherl iz Ul. Cisternone in jo podrl na tla.

20 minut pozneje pa je na istem oddelku podlegla poškodbam tudi 90-letna Marija Elena Decaneva vd. Soravito iz Ul. sv. Jakoba, ki si je 29. julija letos med padcem v stanovanju zlomila stegnenico desne noge, kar je seveda za starejše osebe smrtno nevarna poškodba.

ZGODAJ STA ZAŠLA NA SLABO POT

Policija aretirala mladoletnika ki imata na vesti že 10 tatvin

Specializirala sta se v kraji motornih vozil in v praznjenju predalov na stojnicah pokritega trga - Izpustili so ju na začasno svobodo

Mladinska kriminalnost je pri nas zavzela že tak obseg, da bi bilo treba resno pomisliti na ukrepe za uničenje te moderne in zelo nevarne bolezni doraščajoče mladine. Skoraj ne mine teden, da ne bi policijski organi zasačili skupine mladih izprijencev, ki si z drznimi tatvinami «služijo» denar, katerega nato zapravijo za zabavo. Delovanje teh izprijencev je toliko bolj nevarno, ker jih je težko zalotiti, in dogaja se, da ostajajo zagonetke nekaterih tatvin nerešene in tatovi brez primernega plačila za svoje kriminalno delovanje. Do odkritja kake skupine ali celo številne tolpe pride včasih zgolj slučajno in po sreči. Starejši tatovi imajo že svojo tehniko in način in čeprav za seboj ne puščajo nobenih sledov in najmanj seveda prstnih odtisov, jih prav sistem izvršene kraje izda in jih spravi za zapahe. Teže pa je za policijske organe odkriti delovanje mladih tatičev. Ti nimajo tehnike ne stalnega načina. Kradejo, kar jim pač pride pod roke in nato izginejo. Njihov cilj je seveda, kadar niso lastniki kakega kolesa ali lažjega motornega kolesa, brezplačna vožnja po mestu in okolici s skuterjem in seveda tudi denar, ki jim daje občutek trenutne samostojnosti. In prav v tem je njihova poguba, ker se mladeniči naenkrat znajčejo v breznu, iz katerega skoraj ni več mogoče priti. Zapor ali poboljševalnica, kamor največkrat zaidejo, pa jih včasih še bolj pokvari.

Dva taka mladoletnika, ki sta že zgodaj zašla na slabo pot, sta tudi komaj 16-letni Claudio T. in 17-letni Gianfranco C., sedaj bivajoča v Otroškem naselju na Opčinah.

Mladeniča sta izvršila kar devet tatvin, a ju policija ni zasačila. Toda deveta, ki je bila od vseh najbolj drzna, pa čeprav jima je prinesla le 2500 lir čobička, je bila za njiju usodna. V noči med 28. in 29. avgustom sta preplezala železna vrata pokritega trga v Ul. Carducci ter vdrla nato skozi odprto okno v notranjost, kjer sta s silo odprla predale številnih stojnic, iz katerih sta pobrala ves drobiž, ki ga branjevke hranijo za naslednje jutro. Tatvine je okoli 5. ure zjutraj opazil 42-letni tržni čuvaj Rodolfo Fissi, ki je o zadevi takoj obvestil leteči oddelek kvesture. Policisti so prišli na mesto in ugotovili, da so si tatovi med tatvino tudi pogasili žejo s tremi steklenicami «coca-cole», ki so jih ukradli iz bara v notranjosti trga.

Preiskava spočetka ni dala povoljnih rezultatov. A preiskovalni organi so zasumili v Claudia T., ki je junija letos izvršil podobno tatvino. Zaradi tega so agenti odšli v Otroško naselje na Opčinah, kjer pa so zvedeli, da tiste noči mladenič ni prespal v zavodu, kar je sum še potrdilo. Istočasno so agenti ugotovili, da je manjkal tudi Gianfranco C. in pozornost agentov se je tedaj obrnila tudi proti njemu. Med nadaljnjo preiskavo, ki je stremela k aretaciji osumljenih mladoletnikov, so ugotovili, da sta se Claudio in Gianfranco zglasila pri Claudiovi stari materi v Ul. Molin a vento. Tam ju policija ni več našla, ker sta neznanokam odšla. V veži hiše pa so našli sivo moško kolo in ker to ni bilo last nobenega izmed najemnikov stanovanj, so ga odnesli na poveljstvo, ker je bilo jasno, da sta ga mladeniča ukradla in ga nato pustila tam.

Dolgo pa mladeniča nista bila na svobodi; hotela sta se sicer izogniti aretaciji, a v Tržiču se je njun beg zaključil. Agenti javne varnosti so ju aretirali in naslednjega dne sta bila že v Trstu, kjer so ju začeli zasliševati. Izprijenca nista skušala niti zanikati dejanja in po izjavi, da sta se oddaljila iz mesta, ker sta vedela, da ju policija zasleduje, sta priznala celo vrsto tatvin.

Zvečer 29. avgusta sta povedala mladeniča, sta ukradla v Ul. Lorenzetti lambreto, katero so nato policijski agenti našli naslednji dan v Ul. della Guardia in jo vrnili lastniku Lucianu Allegrandiju, kateremu je bila ukradena izpred veže njegovega stanovanja. Isto noč okoli 1. ure sta se izprijenca odpeljala iz Ul. della Zonta 2 z lambreto Donata Rosarija in jo nato pustila v Barkovljah, kjer jo je naslednji dan našla policija. Tretjo tatvino pa sta izvršila zjutraj 30. avgusta v Ul. Montecchi in tokrat jima je pogled pačel na vespo Renata Znidaršiča.

Mladeniča sta si tudi prisvojila lambreto Ruga Berzanaia-Rizzottija iz Ul. del Friuli, ki je tatvino prijavil karabinjerski postaji na Greti. Vozilo so našli agenti komisariata pri Sv. Soboti.

Mladeniča sta tudi priznala, da sta kolo, ki so ga agenti našli v veži hiše, v kateri stanuje Claudiova stara mati, ukradla onadva, in sicer Lucianu D'Agostu, ki je seveda zopet prišel do svojega vozila.

Po priznanju tatvine izvršene na škodo nekaterih branjevk na pokritem trgu, sta Claudio T. in Gianfranco C. še povedala, da sta skušala krasti tudi v kopališču «Topolino» v Barkovljah, kamor sta šla 30. preteklega meseca na kopanje in da se jima je zaradi nepazljivosti nekega kopalca tatvina sicer posrečila, a da sta v žepih žrtve našla le 40 lir.

Zvečer istega dne sta poskusila srečo s tatvinami po avtomobilih. Pred hotelom «Excelsior» sta opazila velik ameriški avto in misleč, da se jima bo drznost izplačala, sta se približala vozilu. Iz njega sta pobrala par kratkih hlač, ovratno ruto in avtomobilsko karto. Hlače, ki so bile zanju prevelike, sta zavrgla, ruto in karto pa sta obdržala in ker so jima to našli v trenutku aretacije v žepih, je to del dokaznega materiala proti zlikovcema. Iz Fiata 500, ki je bil ustavljen ob pločniku v Ul. Schiapparelli, pa sta ukradla, potem ko sta razbila celuloidno šipo na zadnjem delu vozila, nylonsko vrečo s čistilnim priborom in medtem ko sta tega zavrgla, sta vrečo obdržala. Tudi to sta imela v trenutku aretacije pri sebi. Iz drugega Fiata 500, ki sta ga opazila v Ul. Bramante in v katerega sta vdrla na enak način kot v prvega, sta si prisvojila dežnik, ki sta ga pustila skupno s kolesom v veži v Ul. Molin a vento. Dežnika pa agenti niso našli, pač pa ga je eden izmed stanovalcev nekega dne tudi opazil.

Oba zlikovca so preiskovalni organi predvčerajšnjim zvečer izpustili na začasno svobodo in ju spremili v Otroško naselje, a ker sta po svojih tatvinskih podvigih družbi nevarna elementa, bodo predlagali njun sprejem v kako poboljševalnico.

GLEDALIŠČA

V petek ob 21. uri bo v gledališču «Verdi» simfonični koncert tržaškega simfoničnega orkestra katerega bo dirigiral Francesco Mander. Koncert bo prirejen v čast udeležencev 13. tisiološkega kongresa in bodo na njem izvajali dela Vivaldija, Cherubinija, Manderja, Martuccija in Verdija.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 4. septembra 1956 je v Trstu rodilo 5 otrok, umrlo je 5 oseb, porok pa je bilo 9.

POROČILI SO SE: električar Duilio Cherin in delavka Elsa Brazzatti, uradnik Arrigo Cuttin in gospodinja Lucilla Lager, tesar Josip Stančič in gospodinja Marija Vendola, šofer Mario Ferro in gospodinja Edda Ferluga, mehanik Fulvio Carini in gospodinja Nedda Savi, uradnik Raffaello Giannetti in gospodinja Rosa Fasciano, kemik Egidio Arseni in prodajalka Elena Bonivento, pomorščak Giuseppe Rabusin in gospodinja Attilia Ocovich, električar Umberto Grancampi in uradnica Albina Colli.

UMRLI SO: 52-letni Paolo Karusa, 82-letna Anna Bradach vd. Brandolin, 35-letni Albin Pouh, 80-letni Giovanni Lando, 79-letna Orsola Spetich vd. Stradiot, 58-letna Laura Navratil por. Coco.

LEKARNE ZAPRTE ZARADI POČITNIC
(Od 26. 8. do 8. 9.)

Praxmarer, Trg Unità 4; Al Cedro, Trg Oberdan 2; Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Giusti, Strada del Friuli 7; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Signori, Trg Ospedale 8; Vernari, Trg Valmaura 10; Pizzul - Cignola, Korzo 14.

KINO

Excelsior, 16.00: «Zlata mrzlica», Charlie Chaplin.
Fenice, 16.00: «Kraljevi lokostrelec», R. Taylor, K. Kendall.
Nazionale, 16.00: «Bitka pri Fort River», G. Montgomery, R. Denning.
Filodrammatico, 16.30 «Slonova steza», E. Taylor, D. Andrews.
Supercinema, 16.00: «Jeklena džungla», B. Garland, P. Lopez.
Arcobaleno, 16.30: «V vrtincu», C. Gable, V. Leigh.
Astra Rojan, 16.00: «Same ženske», E. Rossi Drago, Ettore Manni.
Capitol, 16.30: «Druga ljubezen», R. Hudson, J. Wyman.
Cristallo, 16.00: «Tam tam Mayumbe», P. Armendariz, Kerima.
Grattacielo, 16.00: «Zaročenec vseh», F. Sinatra, D. Reynolds.
Alabarda, 16.00: «Cirkuški leteči vragi», J. Cordero, C. Gonzales.
Armonia, 18.00: «Zvezni agent X3», V. Mature, P. Laurie.
Aurora, 16.00: «Poljub in pištola», R. Meeker.
Garibaldi, 16.15 «Zmage na morjih», dokumentarni film.
Ideale, 16.30: «Zločin v televiziji», E. G. Robinson, M. Henderson.
Impero, 16.30: «Svobodna ženska», P. Cressoy, F. Cristophe.
Italia, 16.00: «Ljubezen je čudovita stvar», W. Holden, J. Jones.
S. Marco, 17.00: «Frine, orientalska kurtizana», E. Kleus, P. Cressoy. Mladoletnim prepovedano.
Kino ob morju, 16.30: «Kriminalci po svetu», F. Lovejoy, K. Brasselle.
Moderno, 16.00: «Tiho, streljanje», E. Constantine, J. Galter.
Savona, 16.00: «Hazardni igralec», D. Robertson, D. Paget.
Viale, 16.00: «Ljubezen se končuje ob zori», G. Marchal.
Vittorio Veneto, 16.00: «Kontinenti v plamenih», dokumentarni film o zadnji svet. vojni.
Belvedere, 16.30: «Plameni v Kalkuti».
Massimo, 16.30: «Nezvesta», Gina Lollobrigida, P. Cressoy. Mladoletnim prepovedano.
Novo cine, 16.00: «Zaročenka vseh», B. Grable.
Odeon, 16.00: «Plenitev Rima», H. Remy, P. Cressoy.
Radio, 16.00: «Zadnji odpor», B. Crawford, J. Derek.
Venezia, 15.30: «Ubil sem tvojega brata», M. Schell, D. Borsche.
Skedenj, 18.00: «Burmanski tigri».

POLETNI KINO

Arena dei fiori, 20.00: «Tanganika», V. Heflin, R. Roman.
Ariston, 20.15: «Osvojitev vesoljstva», W. Brocke, E. Fleming.
Armonia, 19.30: «Zvezni agent X3», V. Mature, P. Laurie.
Garibaldi, 20.00: «Zmage na morjih», dokumentarni film.
Marconi, 16.30 in 20.15 na prostem: «Nemirno življenje», E. Taylor, F. Lamas.
Paradiso, 19.30: «Cirkus s tremi arenami», D. Martin, Jerry Lewis.
Parco delle rose, 20.00: «Rdeče kape», A. Ladd.
Ponziana, 20.00: «Revščina in plemenitost», Totò.
Rojan, 19.45: «Plaža», M. Carol, R. Vallone. Mladoletnim prepovedano.
Skedenj, 20.30: «Burmanski tigri».
Stadio, 20.00: «Ščepec sreče», D. Day, R. Cummings.
Valmaura, 20.00: «4 v medicini», D. Bogarde.

RADIO

TRST POSTAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Predavanje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Jugoslovanski motivi; 13.30 Duo Primani; 17.30 Plesna glasba; 18.00 R. Strauss: Koncert za oboo in orkester; 18.25 Saint-Saens: Valse caprice; 18.30 Radijska mamica; 18.40 Ameriški zbori; 19.00 Orkester Melachrino; 19.15 Radijska univerza; 19.30 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.05 Vesela glasba; 20.30 Pestra glasba; 21.00 Obletnica tedna; 21.15 Melodije iz revij; 21.35 Operna glasba; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti; 22.15 Čajkovski: Simfonija št. 4; 22.55 Ritmične popevke.

TRST I.

14.30 Tržaška kulturna kronika; 17.00 Orkester Bruno Canfora; 18.00 Schumann: Koncert v a-molu op. 54 za klavir in orkester; 19.15 Koncert sopranistke Ondine Otte, ki izvaja skladbe Mozarta, Griega, Riharda Straussa in Musorskega; 21.00 G. Rossini: «Viljem Tell», opera v 4 dej., dirigent Mario Rossi.

KOPER

Poročila v slovenščini: 5.45, 13.30 in 19.00. Poročila v italijanščini: 6.45, 12.30, 17.45 in 23.00.
5.00 - 5.45 in 6.00 - 6.10 Prenos iz Ljubljane; 6.10 Jutranja glasba; 7.00 - 8.00 in 11.00 - 12.00 Prenos iz Ljubljane; 12.00 Glasovi na odru; 12.45 V valčkovem tempu; 13.15 Ritmi in popevke; 13.40 Od melodije do melodije; 14.00 Partizanske pesmi; 14.20 Zabavna glasba; 14.30 - 17.00 Prenos iz Ljubljane; 17.00 Igra orkester Andre Kostelanetz; 18.00 - 19.00 Prenos iz Ljubljane; 19.15 Veseli godci; 19.30 - 22.15 Prenos iz Ljubljane; 22.15 Iz jugoslovanskih opernih gledališč.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00. 11.00 Radijski koledar; 11.10 Orkestralna glasba; 11.50 Za dom in žene; 12.00 Opoldanski operni spored; 12.40 Igra Kmečka godba; 13.15 Melodije za razvedrilo; 14.40 Želeli ste - poslušajte; 15.35 G. Rossini: Pepelka - uvertura; 16.00 Utrinki iz literature - H. H. Kirst: 08-15; 16.20 Popoldanski koncert; 17.15 Zabavna in plesna glasba; 18.15 Pisan spored solistične glasbe; 20.00 G. Puccini: «Madame Butterfly», opera v 3 dejanjih.

TELEVIZIJA

17.30 Spored za otroke; 18.25 Družina Acquaverde: Obrekovanje je kot sapica; 21.00 Vesti; 21.15 Carlo Veneziani: «Serenada v vetru», veseloigra.

GLASBENA MATICA TRST

Vpisovanje v šolo Glasbene Matice do 8. sept. 1956 v šolskih prostorih v Ul. R. Manna 29-I, tel. 29779, dnevno od 9. do 12. ure in od 16. do 18. ure. Istotam dobite tudi vse potrebne informacije.

Pričetek pouka v ponedeljek 10. septembra 1956.

Poučuje se klavir, harmonika, vsi orkestralni instrumenti ter nauk o glasbi (teorija, solfeggio, harmonija itd.).

Sprejemamo tudi prijave za sodelovanje v pevskem zboru in orkestru.

Ravnateljstvo

IRI POMEMBNO OROŽJE ZA GOSPODARSKI RAZVOJ

Podjetja IRI imajo odločilno vlogo v ključnih panogah italijanskega gospodarstva, vendar pa delujejo sedaj predvsem v korist interesov velikih monopolistov namesto skupnosti

Na dnevni red političnega italijanskega življenja je ponovno stopil načrt Vanoni, ki naj dvigne proizvodnjo in postopoma odpravi brezposelnost kot najhujšo rakavo rano italijanskega gospodarskega in socialnega življenja. V tem okviru pa dobivajo poseben pomen državna podjetja, ki so vključena v okvir državne finančne ustanove IRI. Zaradi tega je postala v zadnjih letih polemika okrog IRI še znatno pomembnejša in obsirnejša in so tudi prišli do izraza nekateri predlogi, ki naj bistveno spremene strukturo teh podjetij in s tem postavijo na druge temelje vpliv države v gospodarstvu.

IRI je nastal v razdobju velike krize pred drugo svetovno vojno, kar je tudi povzročilo zelo anarhično udeležbo državnega kapitala v različnih podjetjih. Vendar pa se je v daljšem razdobju od ustanovitve udeležba v nekaterih panogah okrepila, medtem ko je v drugih skoro izginila. Zaradi tega je udeležba podjetij, katera kontrolira IRI, v ključnih panogah italijanskega gospodarstva postala še zlasti pomembna in igra odločilno vlogo.

V jeklarski industriji je zaposlenih 47 odst. vseh delavcev v podjetjih IRI, medtem ko znaša udeleženi kapital 89,9 odst. Za telefonske družbe znašajo ti odstotki 52 odst. odnosno 73,2 odst., v električni industriji 31 odst., odnosno 34,6 odst., v brodarstvu 33 odst., odnosno 31,6 odst. in v mehanični industriji 15 odst. in 20 odst.

Še bolj značilni pa so podatki o deležu podjetij v celotni proizvodnji neke panoge in o rasti tega deleža ne samo absolutno, temveč predvsem relativno v odnosu na ostala podjetja. Podjetja IRI so tako povečala svojo proizvodnjo železne rude v letih 1950-55 za 263,4 odst. in so sodelovala v celotni italijanski proizvodnji železne rude v letu 1950 z 62,7 odst., v letu 1955 pa z 78,2 odst. Ti odstotki so znašali za proizvodnjo jekla 194,4 odst., 39,6 odst. in 50,5 odst., za proizvodnjo surovega železa 357,1 odst., 55,2 odst. in 77,4 odst.; električne industrije 78,6 odst., 22,2 odst. in 26,7 odst.

Kot vidimo, se je proizvodnja podjetij IRI, odnosno onih podjetij, katere kontrolira IRI po svojih finančnih družbah, v zadnjih petih letih močno povečala in to predvsem proizvodnja ključnih podjetij, ki stalno izpodrivajo privatno industrijo. S tem je dobil IRI bolj homogen značaj in tudi tehnično-gospodarsko večji vpliv na celotno italijansko gospodarstvo, kjer ima že sedaj vodilno vlogo.

Istočasno pa se ni bistveno izpremenila notranja struktura IRI, saj še vedno velja, da ogromno premoženje države upravlja organizem, ki je nasproten državnim interesom.

Tu gre za nezadostno kontrolo države nad IRI in nad vsemi ustanovami, ki so z IRI povezane. Državi ni uspelo ustvariti te kontrole, ker obstaja prava zmešnjava različnih podjetij, med katerimi so odvisnosti in nadrejenosti tako med seboj pomešane, da ni vedno jasno, kdo naj bo kontrolor in kdo kontroliranec.

V bistvu pa gre za ogromne privatne interese, ki so povezani s podjetji IRI in s tem tudi za ostanek sistema, ki je vladal v razdobju med obema svetovnima vojnama. Ne smemo pozabiti, da je IRI nastal kot oblika «pomoči» privatnim podjetjem in da v drugih oblikah tudi sedaj izvršuje to «pomoč» po načelu privatnih dobičkov in državne izgube.

Upravni odbori različnih proizvodnih in trgovskih podjetij, bančnih in drugih denarnih ustanov vključenih v IRI so izredno številni in v njih srečujemo kot predstavnike države vedno ista imena, kar vse je privedlo do tega, da upravljajo s podjetji IRI direkcije.

Odločilno vlogo pa imajo ljudje, ki so dobili izreden položaj na ta način, da vodijo istočasno velika privatna monopolistična podjetja in podjetja IRI. Tako srečujemo F. D. Rebuo kot predsednika ASSIDER in svetnika ILVA, ing. Fogagnolo je pri FIAT in pri CRDA, ing. Bruschi je predsednik «Magneti Marelli» (FIAT) in svetnik SIP, Antonio Cosulich je predsednik istoimenske pomorske družbe in svetnik FINMARE itd.

Taka struktura vodstev podjetij IRI govori o prepletanju državnega in privatnega kapitala in to na način, da ima privatni kapital odločilno besedo.

Tako prihaja do primerov, da podjetja IRI izgube pred nosom naročila državnih železnic, če pa jim konkurenčna bitka uspe, pa dobavljajo s pomočjo privatnega monopola. Tak primer se je zgodil z naročili državnih železnic, ki so prišla do neapeljske družbe AERFER, ki je v sklopu IRI, po tehnični kontroli FIAT, ki je uradno prevzela naročilo.

Pa tudi trgovske zveze med privatnimi podjetji in državnimi podjetji dobivajo posebne oblike, ki niso običajne na svobodnem trgu. Tako obstaja poseben sporazum med jeklarskim podjetjem v Corniglianu in FIAT, ki predvideva, da to podjetje izroči skoro vso proizvodnjo FIAT po pogojih, ki nimajo nobene zveze niti s stanjem na domačem, še manj pa na svetovnem trgu železnih proizvodov.

Ta dva primera odražata celotno politiko, katero so izvajala podjetja IRI v jeklarski industriji, saj je jeklarska industrija po vojni vložila ogromne kapitale, medtem ko so rezultate požela monopolistična podjetja mehanične industrije.

Na drugih sektorjih pa pušča IRI popolno svobodo privatnim monopolom zato, da ne bi izvajali «diskriminacije» v škodo privatnega kapitala.

Tako se dogaja, da privatno monopolistično podjetje prevzema celotno proizvodnjo avtomobilov, medtem ko se veže delovanje «Alfa Romeo» na tipe, ki ne morejo škoditi FIAT. Podoben primer se je zgodil s traktorji, kjer se je FIAT pustil monopol lahkih traktorjev in je «Ansaldo Fossati» dolgo časa proizvajala samo traktorje težkih tipov, katerih proizvodnja je vezana na velika melioracijska dela in na izvoz.

Kljub tem dejstvom pa je IRI močno orožje v rokah države in bi lahko v drugačni organizacijski in upravni obliki odločilno prispeval k reševanju številnih perečih gospodarskih vprašanj in tako predstavljal pogonsko silo za razvoj celotnega gospodarskega organizma ter prvi korak k modernejšim oblikam gospodarstva.

VITAMIN C V JABOLKIH

V raznih vrstah jabolk je različna količina vitamina C. Tako je v slabših vrstah le 50 do 80 miligramov tega vitamina na kilogram. Boljše in najboljše vrste ga imajo znatno več: 250 do 290 miligramov na kilogram. Toda strokovnjaki si prizadevajo, da bi z medsebojnim križanjem povečali količino vitamina C v posameznih jabolčnih vrstah.

Največje uspehe so dosegli na primer pri paradižniku, kjer so v štirih generacijah povečali količino vitamina A dvajsetkratno, to je od 5 miligramov na 100 miligramov v kilogramu.

V PRALOGNANU

Tako sta se Nenni in Saragat pozdravila še pred sestankom v Pralognanu, iz tega bi se dalo sklepati, da imata povsem resne namene kar se tiče združitve socialistične in socialdemokratske stranke

ANALFABETIZEM V ITALIJI POSTOPNO VENDARLE IZGINJA

Stalna borba proti analfabetizmu sodi med najosnovnejše instrumente, potrebne državi ne samo za dvig narodne kulture, temveč tudi za postavitev trdnejših temeljev na vseh ostalih področjih družbene dejavnosti. Splošni razvoj industrijske ter agrarne tehnike, s tem materialni učinek v proizvodnji obeh omenjenih sektorjev, ki sta hrbtenica narodnega gospodarstva in najmočnejši materialni postavki za zagotovitev splošne blaginje, sta odvisna v največji meri od strokovne usposobljenosti kadrov, pridobljene z ustrezno šolsko izobrazbo. Brez tega, torej brez šolanega kadra tehnikov, različnih strokovnjakov pa tudi umetnikov itd., ki lahko v državi zagotove nemoten razvoj, kakor ji tudi določajo raven splošne kulture in civilizacije, ni in ne bo moč zagotoviti primernega razvoja prav nikjer.

Kot rečeno predstavlja analfabetizem družbeno rakavo rano povsod, kjer se pojavlja v čez mero razširjeni obliki. Med civiliziranimi deželami Zapada pa je Italija v tem pogledu v položaju, ki se v nobenem primeru ne more zdeti preveč rožnat. Tak ni bil niti pred drugo svetovno vojno, a med njo ter po njej se je še poslabšal. V prvi vrsti zaradi tega, ker so bili v času vojnih let številni šoloobvezni otroci odtegnjeni od šolskega pouka, kar je imelo za posledico povečanje analfabetov tako v bolj razvitih pokrajinah kot — in tu v se bolj katastrofalnem obsegu — v ekonomsko zaostalih predelih države, torej predvsem na jugu.

Potem je tu še fenomen tako imenovanega «povratnega analfabetizma», ki tragiko stanja še povečuje. V tem primeru gre namreč za ljudi, ki so si nekoč sicer že pridobili osnovnošolsko izobrazbo, pa so kasneje, v določenih okoliščinah, to izobrazbo izgubili ter se povrnili v analfabetizem.

Stanje po končani drugi svetovni vojni, kot že poudarjeno, ni bilo v tem pogledu prav nič razveseljivo. Sicer je bržčas, zaradi vojnih posledic, prišlo do podobnih pojavov tudi v ostalih dezelah, dasiravno ne v takem obsegu. Na vsak način pa je stanje v Italiji po vojni bilo tako, da je bilo treba nujno nekaj ukreniti, ker bi sicer posledice zla bile za drzavo občutne.

Pristopilo se je k ustanavljanju tako imenovanih «Ljudskih šol» («Scuola popolare»), s pomočjo katerih se je bitka proti analfabetizmu vodila z dokajšnjimi uspehi. Osrednji statistični institut (Istituto centrale di statistica) v Rimu pa je s tem v zvezi pred kratkim objavil nekatere podatke, ki je moč z njihovo pomočjo natančno registrirati razvoj ter uspehe borbe proti analfabetizmu v Italiji, in sicer v presledkih, kot so se tu vršila posamezna ljudska štetja.

Zadnje ljudsko štetje se je v državi vršilo leta 1951. Sledeč podatkom priložene tabele, bo vsekakor zanimivo primerjati podatke o stanju analfabetizma v letu 1951 z onimi iz prejšnjih let, ko so se bila vršila ljudska štetja.

Da bi navedeni podatki bili bolj razumljivi, je treba vedeti, da se ti nanašajo samo na osebe od sestega leta starosti naprej, kakor tudi, da gre smatrati za analfabeta ono osebo, ki po lastni izjavi ne zna ne pisati ne čitati (popolni analfabeti), zraven teh pa še one, ki znajo, ali samo pisati ali samo čitati (na pol analfabeti).

Na osnovi podatkov ljudskih štetij je bil odstotek oseb, ki niso znale ne pisati ne čitati, oziroma, ki so znale, ali samo pisati ali samo čitati, na 100 ljudi sledeč:

	So znali čitati in pisati			*Niso znali čitati ali pisati*		
Leto	*skupno*	*moški*	*ženske*	*skupno*	*moški*	*ženske*
1861	25	32	19	75	68	81
1871	31	38	24	69	62	76
1881	38	45	31	62	55	69
1901	52	58	46	48	42	54
1911	62	67	58	38	33	42
1921	73	76	70	27	24	30
1931	79	83	76	21	17	24
1951	87	89	85	13	11	15

(Pripomba: podatki iz revije «Documenti di vita italiana», avgust 1956).

Splošni napredek, razviden iz tabele, je rezultat sicer dolgotrajnega, vendar doka) uspešnega razvoja, ki je bil na področju borbe proti analfabetizmu dosezen od leta 1861 do leta 1951.

Stanje, če si ga ogledamo po posameznih pokrajinah, se nam v najbolj porazni obliki kaže v južnih, gospodarsko najbolj zaostalih predelih države, pa tudi na otokih. Oglejmo si naslednjo tabelo, ki nam po posameznih geografskih predelih kaze stanje v odstotkih:

Po zemljepis. razdelitvi	*skupno* 1951	1931	1921	1911	1901	*ženske* 1951	1931	1921	1911	1901
Sever, Italija	4	8	12	19	28	5	9	13	21	32
Sred. Italija	12	21	30	40	52	15	27	35	47	59
Južna Italija	25	39	46	59	70	30	45	51	66	78
Otoki	24	39	49	58	70	25	42	52	63	77

(Pripomba: podatki iz revije «Documenti di vita italiana», avgust 1956).

Število analfabetov je leta 1951, računajoč po posameznih pokrajinah, znašalo na vsakih sto ljudi, kot sledi: 5 analfabetov v 28 provincah, 6—10 v 15 provincah, 11—15 v dvanajstih, 16—20 v osmih, 21—25 v petnajstih, 26—30 v devetih in 31—35 v petih provincah.

Stanje je potemtakem še vedno nezadovoljivo, dasiravno se je od leta 1931 do leta 1951 izboljšalo za 20 do 30 odstotkov v 36 provincah, za 40 do 49 odstotkov v trinštirideset ih, za 50 do 59 v trinajstih in za 60 odstotkov v eni provinci. Nedvomno, da bo treba to stanje se izboljšati, za kar bi nadrejeni organi morali zastaviti vse svoje materialne in duhovne sile. Ves nadaljnji razvoj to kategorično zahteva.

«DVOJNA» KOKOS

Kokoš nekega farmarja iz Južne Anglije je znesla pred dvema letoma v 223 dneh 421 jajc, kar pomeni, da je znesla skoraj vsak dan dvoje jajc. Pred tem «rodovitnim» obdobjem je kokoš nesla normalno, po «rekordu» pa je poginila.

UMETNI SATELITI 10-KRAT OKOLI ZEMLJE

Po mnenju znanstvenikov bodo zemeljski sateliti ali umetni meseci, kakor jih še imenujejo, obkrožili naš planet po 16-krat na dan, tako da bo vsaka krožna pot trajala poldrugo uro.

KAKŠNA JE NOTRANJOST NAŠE ZEMLJE?

UMETNI ATOMSKI POTRESI

Japonski seizmolog Kijo Vadaki predlaga, da bi povzročili istočasne eksplozije štirih velikih atomskih bomb, in sicer v ZDA, Sovjetski zvezi, Avstraliji in na Tihem oceanu, da bi podrobneje proučili «tajne notranjosti zemeljske krogle»

V zvezi s proslavo geofizičnega leta, ki se vrši letos, je mednarodna federacija geofizikov postavila neko čudno zahtevo, namreč, da bi organizirali štiri istočasne eksplozije velikih atomskih bomb, in to v Združenih državah, Sovjetski zvezi, Avstraliji in na Tihem oceanu. Seizmologi (znanstveniki, ki proučujejo potrese) so namreč mnenja, da bi s pomočjo takih umetnih potresov mogli podrobneje proučiti «tajnosti notranjosti zemeljske krogle». Obstoj tega načrta za katerega se trdi, da je bil uradno predložen, je nedavno odkril znani japonski seizmolog Kijo Vadaki, ravnatelj osrednje meteorološke postaje Japonske in pobudnik gornjega predloga.

Kakor ravnajo zdravniki, ki skušajo s pomočjo stetoskopa in perkusije ugotoviti kaj se dogaja v notranjosti prsnega koša in kakšno je stanje pljuč in krvnega obtoka, na približno enak način skušajo tudi seizmologi ugotoviti kaj se dogaja v notranjosti naše Zemlje.

Tudi seizmologi proučujejo in tolmačijo vibriranje valov. Ti valovi sicer niso zvočni, a tudi oni se ponašajo prav tako ,kakor vsi drugi, zvočni, svetlobni in drugi valovi. Tudi oni se lomijo in odbijajo. Razlika je le v tem, da se seizmologi za svoje avskultacije in perkutacije poslužujejo drugačnih sredstev: namesto stetoskopa in prstov desne roke, se seizmologi poslužujejo nekaj kilogramov ali ton dinamita.

V notranjosti naše Zemlje prihaja od časa do časa do razpok v posameznih zemeljskih plasteh. Mesta teh razpok se imenujejo «žarišča». Od teh žarišč se širijo krožni koncentrični valovi — tisti, ki pridejo do površine — če gre za razpoko v večji globini — se širijo v koncentričnih krogih od «epicentra», ki je dejansko vertikalna projekcija «žarišča» na zemeljski površini. Ti valovi so dejansko potresi, ki morejo imeti včasih strahotne posledice.

Dejansko pa je to samo ena od vrst seizmičnih valov, ki v bistvu privedejo do potresov. Razpoka v notranjosti Zemlje pa povzroča tri vrste valov, ki so med seboj zelo različni in tako po dolžini kakor po hitrosti širjenja in vibracij.

Za proučevanje seizmičnih valov se seizmologi poslužujejo posebne naprave, ki ji pravimo seizmograf. To so registratorji notranjih potresov naše zemlje, ki zabeležijo na papir tudi najmanjše potresne sunke.

Kakor zvočni valovi, tako se tudi seizmični valovi širijo z različnimi brzinami, že po tem, ali gredo skozi goste ali redkejše, trdnejše ali mehkejše zemeljske plasti. Tako se na pr. zvočni val širi skozi baker s hitrostjo 3500 m na sekundo, a s hitrostjo 5000 m na sekundo skozi jeklo. Tudi seizmični valovi se ponašajo na podoben način. Po drugi strani se tudi seizmični valovi, kakor tudi svetlobni lomijo, če iz redkejših plasti prehajajo v gostejše, in obratno. Pri tem prihaja tudi do takih pojavov, t. j. do takih sprememb v smeri, da prihaja do odbijanja seizmičnih valov, ki se vračajo na svoje izhodiščno točko. Hitrost njihovega širjenja, kakor tudi odstopanja od ravne črte, (če jih za isti potres zabeležijo na raznih krajih), omogočajo da se s pomočjo longih in zapletenih matematičnih operacij pride do spoznanja o gostoti in trdnosti raznih geoloških plasti, skozi katere so valovi šli in se lomili, hkrati pa obstaja tudi možnost, da se ugotovi točno mesto razpoke, ki je povzročila potres. Danes je znana gostota in trdnost vseh vrst kamnitih slojev, ki se nahajajo ne le v zemeljski skorji; ampak tudi globoko v zemeljski notranjosti.

Na ta način so prišli do prve potrditve teorije o «sialu» in «simi», na temelju katere je «sima» lepljiva masa zemeljskega jedra, na kateri plavajo, kakor neke vrste splavi, «sialii», ki predstavljajo kontinente. Meja med «sialii» in «simo» se nahaja nekako 35 km globoko v zemlji. «Sial» zemeljske skorje ima povprečno gostoto 2,8, medtem ko ima «sima», sestavljena predvsem iz silicija in magnezija povprečno gostoto 3,3.

Kakor smo že omenili, se seizmični valovi ne širijo vedno z isto brzino. V pesku doseže njihova hitrost 1000 m na sekundo, v apnenčastem terenu do 2500 m na sekundo, medtem ko doseže v soli in njenih plasteh do 5000 m na sekundo. Izhajajoč iz analize seizmografskih podatkov, morajo geologi priti do pomembnih rezultatov o notranjih plasteh zemeljske skorje, o kraju, kjer se te plasti nahajajo njihovih kvalitetah itd.

Za ta raziskovanja pa ne čakajo na prave potrese, ampak organizirajo umetne potrese. Te potrese povzročajo s pomočjo eksplozij večjih ali manjših količin dinamita, ki jih zakopljejo na določenih globinah, in jih nato električno vzgejo. Te miniaturne umetne potrese beležijo na posebnih seizmografih. Iz analize teh podatkov prihajajo do zaključkov o geološki naravi zemeljske skorje na dotičnem področju; hkrati pa tudi do dragocenih podatkov o tem, ali je tu mogoče naleteti na iskane rude, oziroma ali bi iskanje, na pr., petroleja na tem področju imelo smisel ali ne.

Jasno je, da v kolikor je potres, odnosno eksplozija, močnejša, v toliko bo seizmograf mogel registrirati več in globljih valov. In vprav zaradi tega je japonski seizmolog Vadaki tudi postavil svoj predlog. Jasno je tudi, da bi neka močna atomska eksplozija mogla povzročiti zelo močan umetni potres. Če pa bi take atomske eksplozije organizirali hkrati na štirih različnih in dobro izbranih krajih, tedaj bi verjetno vse seizmološke postaje na svetu bile v stanju, da registrirajo povzročene seizmične valove. Na ta način pridobljeni seizmogrami bi nudili znanstvenikom dragocene podatke za nadaljnje proučevanje notranjosti zemeljske krogle.

Tudi v družinah — zlasti v ZDA — pride pogosto do močnih potresnih sunkov. Posledica je navadno razporoka. Na sliki vidimo Lindo Christian, bivšo ženo Tyrona Powerja, z Edmundom Purdomom, ki je še vedno zakonski mož plesalke Criste Phillips (z njo ima že hčerko) in ki čaka na ločitev, da se poroči z Lindo (ki ima pa že dve hčerki s prejšnjim možem)

Avtobiografija pok. prof. Filipa Perica zadnjega odgovornega urednika «Edinosti»

FILIP PERIC

1.

Prof. Filip Peric je bil odgovorni in tudi glavni urednik «Edinosti» v prvi dobi fašističnega režima.

Menim, da ne bo odveč, če se obudi spomin v «Primorskem dnevniku» kot nadaljevalcu bivše «Edinosti» ob obletnici njegove smrti dne 16. julija 1955.

Minilo je ravno leto dni, ko sem se zadnjič sestal z njim v parku pred sodiščem. Ko sem prisedel k njemu, mi je zaklical: «Pavle, smrt grabi po meni — umrl bom, v bolnišnico pojdem, čeprav zame ni več rešitve». In res, dobrih 14 dni nato je umrl na onkološkem oddelku za rakom na jetrih.

Kot človek je bil vase zaprt, resen, v družbi šaljiv in dovtipen. Na ulici ga nisi nikoli videl brez palice ali dežnika. Nezaupljiv proti svojemu okolju, vedno zamišljen je razglabljal o svojih težkih notranjih problemih in skrbeh. Družil se ni rad, bil je bolj samotarske narave. Navadno se je družil leta in leta le z istimi prijatelji. Leta 1930 je bil nameščen na Poljanski gimnaziji — leta 1949 pa na Višji pedagoški šoli v Ljubljani.

Bil je menda edini profesor, ki je moral dvakrat delati profesorski izpit. Leta 1912 na Dunaju in leta 1933 v Ljubljani, ker je prekinil več kot 10 let svoj poklic — zakaj — je razvidno iz njegove avtobiografije. Pri razvrstitvi v pok. kategorije je bil zelo prikrajšan. Svojo pravico je dosegel v Beogradu, ki mu je priznal vsa leta od 1913 dalje.

V šoli je bil kot učitelj strog, toda pravičen. S svojo nepopustljivo strogostjo je umel dijaka tako prikleniti za svoj predmet, da se je dijak z vso resnostjo lotil učenja.

Najlepšo oceno mu je dal njegov ravnatelj Višje pedagoške šole Jože Hainz:

«Na Višji pedagoški šoli je bil redni profesor od 1. oktobra 1949 do upokojitve — aprila 1952.

Predaval je ruski jezik za slušatelje slavistične skupine, ostale slušatelje pa je poučeval nemški jezik kot splošni jezik na Višji pedagoški šoli. Nemški jezik je poučeval tudi po upokojitvi do kraja.

Pri svojem delu je bil strog in zahteven, slušatelje je znal pripraviti do tega, da so njegov predmet resnično, temeljito študirali.

V občevanju s profesorji je bil dovtipen. Vsi so ga spoštovali zaradi njegovega znanja izkušenj in starosti.

Prof. PAVEL LAKOVICH

Moja avtobiografija

Rodil sem se v kraju Selu, občina Opatje selo, na Goriškem dne 22. maja 1886. Sedaj mi je torej 59 let. Gimnazijo sem končal v Gorici leta 1907, univerzo (moderno filologijo) na Dunaju leta 1912. Leta 1913 me je direktor goriške realke Župančič povabil, naj pridem za suplenta na njegovo šolo. Sprejel sem, toda v istem času so mi prišli v roke srbsko-hrvatski listi, v katerih sem bral, da išče črnogorska vlada profesorje med avstrijskimi Jugoslovani. Napisal sem ponudbo (bilo je po balkanskih vojnah) in kmalu nato prejel brzojavno obvestilo, da sem sprejet v službo s plačo 200 perperjev na mesec. Obvestil sem direktorja goriške realke, da ne reflektiram na suplenturo, ter v jeseni leta 1913 odpotoval na Cetinje.

Bil sem imenovan na gimnazijo v Pljevlju, kjer sem ostal eno šolsko leto. Tam me je zatekla tudi prva svetovna vojna (1914) in pa brzojavni poziv na mobilizacijo avstrijske vojske. Ker Crna gora ni vstopila takoj v vojno, bi bil seveda lahko odpotoval, česar pa nisem storil, temveč sem sklenil, da se udeležim prve osvobodilne vojne na strani Srbije in Crne gore.

Ob izbruhu svetovne vojne je bila pljevaljška gimnazija zaprta, a jaz sem bil premeščen na Cetinje, kjer je gimnazija nekoliko časa dalje delovala. V Crni gori mi je bil poverjen večinoma pouk latinščine in nemščine in tudi ruščine, ker so ugotovili, da ta jezik precej dobro obvladam. Svoje znanje tega jezika sem si namreč pridobil za časa svojega študija na Dunaju, kjer sem bil zelo tesno povezan s tamkajšnjo kolonijo ruskih, večinoma revolucionarnih in preganjanih študentov. Bil sem vsa štiri leta kuhan in pečen pri njih in sem tedaj že govoril ruščino kakor oni sami.

V drugem semestru šolskega leta 1914-15 je bila tudi cetinjska gimnazija zaprta in profesorji so se postavili na razpolago vojaškim oblastem. Jaz sem bil poslan zopet v Pljevlje, in sicer v sanožaški odred, ki se je boril severno od Pljevlja. V tem odredu sem vršil najrazličnejše vojaške službe vse do zloma Srbije in Crne gore v začetku leta 1916. Tedaj sem zaradi invazije Balkana po Nemcih in Avstrijcih odšel iz dežele in se skozi Albanijo s srbsko vojsko dokopal do Drača in Valone, od koder sem se na neki zavezniški ladji pripeljal najprej v Italijo ter potem odšel v Francijo. Tu je bila medtem že organizirala črnogorska vlada v emigraciji in jaz sem se javil zopet v službo. Zaposlen sem bil v prosvetnem in zunanjem ministrstvu.

Idejno sem bil nasprotnik srbskega centralizma in hegemonizma, ki je zahteval, da mora Crna gora enostavno izginiti, in leta 1917 sem tudi sopodpisal zadevno deklaracijo, ki je bila objavljena v reviji «Jugoslavija» (Jougoslavie), katero je izdajal tedaj v Švici znani komunistični veljak Gustinčič. V deklaraciji smo zahtevali že tedaj federativno Jugoslavijo, ki naj jo sestavljajo poleg Srbije tudi še avtonomna Crna gora, Hrvatska in Slovenija. Dogodki so šli seveda poznejše drugačno pot, prišlo je do centralistične Jugoslavije, oziroma SHS. Jaz sam sem ostal v črnogorski službi tja do konec leta 1918, ko sem sklenil da se vrnem v domovino. Zato sem službo odpovedal in se preko Bordeauxa, Marseilla, Toulona, Dubrovnika, Sarajeva, Beograda, Zagreba povrnil v domovino, oziroma točno v Ljubljano. Iz Francije sem odšel sredi leta 1919 in v Ljubljano sem prišel po daljšem bivanju v Beogradu okoli božiča istega leta.

V Ljubljani, sem stopil takoj v stik s tedanjo «Pisarno za zasedeno ozemlje (Primorsko)», katere načelnik je bil pok. veliki župan dr. Vodopivec. Ta mi je takoj potožil, da je s Primorskega zbežala vsa inteligenca, tako da zelo primanjkuje javnih delavcev med tamkajšnjim ljudstvom. Obenem mi je ponudil, da naj sprejmem laz, da bi se vrnil v Trst, kjer bi prevzel glavno uredništvo «Edinosti». Sprejel sem in takoj po novem letu 1920 odpotoval s priporočilnim pismom dr. Vodopivca v Trst, kjer sem takoj stopil v uredništvo tega dnevnika.

Dasi sem bil v začetku le navaden urednik, sem obrnil kmalu nase pozornost z raznimi članki in tudi daljšimi razpravami, ki sem jih spravil v list.

FILIP PERIC

(Se nadaljuje)

Trinajst držav prispeva k obnovi Berlina

Prihodnje leto bodo v berlinski četrti Hansa odprli mednarodno razstavo zgraditve Berlina, 52 arhitektov iz vsega sveta se je pečalo z vprašanji bodoče zgraditve Berlina, ki je bil porušen za časa druge svetovne vojne. Med temi arhitekti naletimo na najbolj znana imena, kakor so Francozi Corbusier, Lores in Pier Vagaut, Američan Walter Cortius, Brazilijanec Oskar Nimayer in Italijan Baltassari. Na razstavi bodo prikazali najraznovrstnejše koncepcije modernih arhitektonskih rešitev. Arhitekt Lores je izdelal načrte za zgradbe v obliki petnajstnadstropnega stolpa, da bi tako prihranili na prostoru. Pročelje teh zgradb bo vse v prosojnem steklu, iz raznobarvnih ploščic. Ta originalni načrt predvideva po šest stanovanj v vsakem nadstropju, v 18 različnih variantah, ki jih bo mogoče doseči s pomočjo premičnih zidov. Zgradbe Piera Vagauta imajo terase, ki bodo okrašene s skulpturami abstraktne umetnosti. Sloviti Corbusier se je pečal z zapadnim predmestjem Berlina, Charlottenburgom, Njegovi načrti predstavljajo dve gradbeni celoti, ki ju bodo zgradili na terenu 25.000 kv.m. Podobne že obstajajo v Marseillu in Nantesu. V zgradbah bosta 502 stanovanji, v katerih bo mogoče nastaniti 1700 Berlinčanov. Nebotičnik Italijana Baltassarija se odlikuje po tem, da je komfort žrtvoval estetskemu videzu. Nebotičnik ima 25 nadstropij, in razmah med nadstropji je zelo velik, medtem ko je zelo majhen razmah med okni, ki komaj dopuščajo prehod že itak šibkih berlinskih sončnih žarkov. Brazilijanec Oskar Nimayer je pripravil načrt za grandiozno zelo luksuzno zgradbo. Njegov načrt je sicer navdušil, a je hkrati povzročil precejšnjo zaskrbljenost med onimi, ki bodo graditev finansirali.

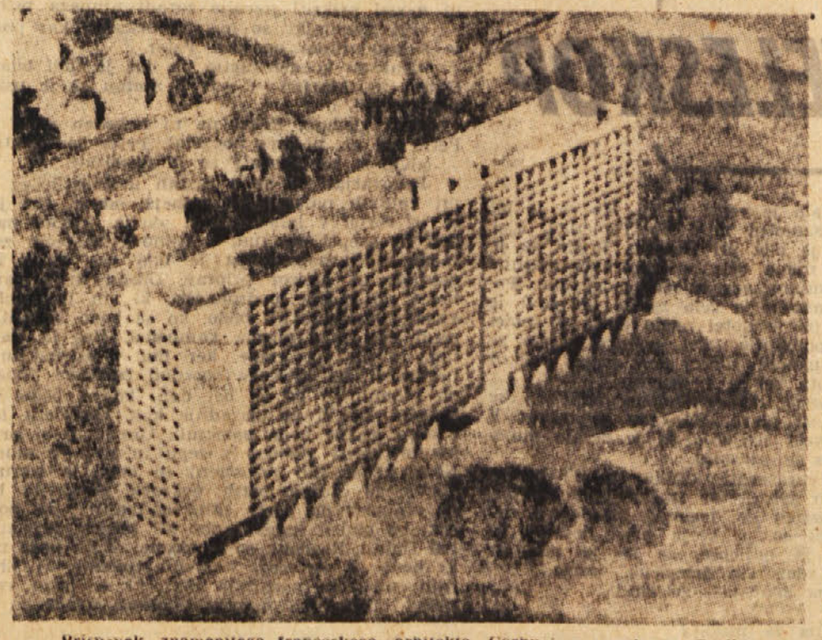

Prispevek znamenitega francoskega arhitekta Corbusiera za obnovo Berlina

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

DA SE PREPREČI IZHLAPEVANJE STRUPENIH PLINOV

Strokovna komisija na ogledu v predilnici in njeni okolici

Tudi včeraj sprejeli v bolnišnici pri Rdeči hiši dva delavca iz oddelka za rayon

Po pritožbah, ki so jih sindikalne organizacije že pred časom naslovile na inšpektorat za delo in goriškim oblastem, je v ponedeljek končno le prišla v Gorico strokovna komisija Inšpektorata za delo iz Vidma, katero sestavljajo dva tehnika, kemik in zdravstveni delavec. Komisija je že takoj dopoldne obiskala predilnico in tudi Podgoro ter bližnje kraje, do katerih segajo kvarni plini iz novega oddelka za rayon podgorske predilnice. Člani komisije so svoje opazke zabeležili in o njih poročali na sestanku, ki so ga imeli kasneje z goriškim prefektom De Zerbijem. Prefekt se je za delo komisije dočrobno zanimal in ji želel, da bi čimprej zaključila svoja raziskovanja ter tako s svojim delom prispevala k čimprejšnji odstranitvi težav, ki jih čuti vse podgorsko prebivalstvo, posebno pa delavci, zaposleni v predilnici.

* * *

Tudi včeraj kot druge dni so v bolnišnico pri Rdeči hiši sprejeli dopoldne enega, popoldne pa drugega delavca iz oddelka za rayon podgorske predilnice, katerima je zdravnik ugotovil zastrupitev z žveplenim ogljikom.

Izpiti in vpisovanje na osnovnih šolah

Jesenski rok izpitov se prične na vseh šolah goriškega okrožja dne 20. septembra t. l. ob 8.30.

Podroben razpored je sledeč: Izpiti čez vse razrede:

20., 21. in 22. septembra t. l. v Gorici — Ul. Croce in Ul. Randaccio v Standrezu v Pevmi (za Pevmo in St. Maver) in v Števerjanu.

20. in 21. sept. t. l. v Jazbinah za Jazbine in Valerišče.

24. in 25. sept. t. l. v Podgori in na Plešivem.

26. in 27. sept. t. l. v Mirniku za Mirnik in Skrljevo.

Vpisovanje se bo vršilo od 20. do 30. septembra 1956.

Otroci rojeni leta 1950 (za prvi razred) so dolžni predložiti rojstni list in potrdilo o cepljenju proti kozam in davici.

Šolsko leto 1956-57 se otvori dne 1. oktobra 1956 s šolsko mašo; reden pouk se prične 2. oktobra.

* * *

Na osnovnih šolah s slovenskim učnim jezikom doberdoskega okrožja se bodo vrsili na vseh šolah popravni izpiti čez 1., 2. in 4. razred dne 20. in 21. septembra 1956, izpiti čez 3. in 5. razred pa po sledečem redu:

22. in 24. septembra v Doberdobu, v Jamljah, v Gabrijah, na Vrhu in v Sovodnjah.

25. in 26. septembra v Rupi, v Dolu in v Tržiču.

Vpisovanje se bo vršilo od 26. do 30. septembra 1956. Otroci rojeni leta 1950 (za prvi razred) so dolžni predložiti rojstni list in potrdilo o cepljenju proti črnim kozam in davici.

Šolsko leto 1956-57 se otvori dne 1. oktobra s šolsko mašo, redni pouk se bo začel pa v torek 2. oktobra 1956.

Podgorci obiskali Cerkno Postojno in Ajdovščino

V nedeljo ob 5. uri zjutraj je bilo na bloku pri Rdeči hiši zelo živahno. Velika skupina Podgorcev se je z dvema avtobusoma odpravila na izlet proti Cerknemu in dalje v Vipavsko dolino. Izletniki, med katerimi so bili številni člani domačega moškega zbora, so v veselem razpoloženju kmalu prišli v Cerkno, kjer so si ogledali znamenito bolnišnico «Franjo», za katero je neki Angležz zapisal, da bi na tak zgodovinski spomenik lahko bila ponosna vsaka dežela, če bi ga imela. Podgorci so potem krenili v Idrijo, kjer so kosili, nato pa so se odpeljali v Postojno, saj so sklenili, da bodo to priliko izkoristili za ogled Postojnske jame. Mnogo Podgorcev je ta naravni biser videlo prvikrat; vsi so se precej časa zamudili v prelepi jami, kjer so v koncertni dvorani podgorski pevci tudi zapeli. Naslednja etapa je bila Vipava, kjer so mnogi obiskali grob domačina Stanka Peteana, bivšega oficirja jugoslovanske vojske, ki je pred časom umrl na posledicah NOV. Zadnja postaja je bila v Ajdovščini, kjer so se izletniki razpršili na vse strani, končno pa so pevci pred odhodom proti domu zapeli na trgu za slovo nekaj pesmi. Nad izletom so bili vsi Podgorci navdušeni in so sklenili, da bodo kmalu pripravili novega.

Na goriškem letališču so včeraj zabeležili najvišjo temperaturo ob 13. uri in sicer 20,8 stopinj; najnižja pa je bila 15,8 stopinj ob 6. uri.

Z današnjim dnem cesta Pevma-Oslavje zaprta za promet

Avtobus za Steverjan bo vozil po Grojni

Goriško županstvo je sporočilo, da bo z današnjim dnem za dobo približno 50 dni zaprta za promet z motornimi vozili in vozovi cesta od Pevme do Oslavja do višine 188. Kot znano so že pred časom začeli s pripravami za gradnjo vodovoda, ki ga bodo napeljali na Oslavje in v St. Maver. Najprej so zgradili vodni rezervoar na Oslavju, sedaj pa bodo začeli kopati jarke za napeljavo vodovodnih cevi od pevmske šole najprej proti Oslavju, potem pa proti St. Mavru. Zdi se, da v tem času avtobus ATA ne bo vozil do Oslavja, ampak samo do Pevme, medtem ko bo Ribijev avtobus vozil v Steverjan in v Jugoslavijo skozi Grojno, od koder bodo do gostilne Koršič tri postaje za potnike.

Sončna nedelja zvabila mnoge k morju

8-letna deklica iz Gorice bi se v Sesljanu kmalu utopila

V nedeljo je bilo vreme kot nalašč za kopanje; bilo je tako toplo, kot malokatero nedeljo v letošnjem poletju. Mnogi Goričani so se torej že zgodaj zjutraj odpravili z vozili v razna obalna kopališča, predvsem pa v Sesljan, kamor pravijo, da se ob nedeljah spravi «cela Gorica». Prav tako pa so prišli do užitka tudi ljubitelji gorá, ki so sicer v soboto popoldne zaskrbljeni pogledovali na zbirajoče se oblake, toda v nedeljo zjutraj jih je presenetilo jasno nebo in jih prepričalo, da so se le odpravili na dolgo pot. Ostali meščani in okoličani pa so z družinami odšli v bližnje kraje onstran meje na obisk k sorodnikom in na domači pršut in grozdje.

Razstava «Il Settecento Goriziano» odprta ves september

Goriška pokrajinska uprava je sklenila, potem ko je ugotovila veliko zanimanje za razstavo «Il Settecento Goriziano», ki je že dva meseca v goriškem muzeju, da bo razstava odprta še ves september. Tako si jo bodo lahko ogledali tudi vsi tisti, ki se vračajo s poletnih počitnic in pa šolarji, za katere se bo kmalu pričelo novo šolsko leto.

Pripomnili bi, da bi morala uprava dočati cestnim reklamnim tablam in napisom omenjeno opozorilo, kajti posebno turisti, ki gredo skozi Gorico, ne vedo, da je razstava odprta tudi ta mesec.

Vpisovanje v srednje šole

Vpisovanje v srednje šole v Gorici se je pričelo 1. septembra in se zaključi 25. septembra. Morebitna pojasnila daje tajništvo vsake posamezne šole, ki je odprto vsak delavnik od 8. do 12. ure.

Opozarjajo se dijaki, ki so položili sprejemni izpit za nižjo srednjo šolo (gimnazijo), da sam izpit še ne začostuje, temveč se morajo tudi vpisati za obisk šole.

Kradel je iz avtomobila

Predvčerajšnjim je goriška policija aretirala 53-letnega Giuseppa Ladinija iz Ul. Gozzi v Trstu, ker je iz avtomobila Silvana Boga ukradel škotsko odejo. Ladini je izjavil, da je ukradel odejo potem ko se je vrnil z obiska v sanatoriju; avtomobil je namreč parkiral pred sanatorijem za pljučne bolezni.

Odvzem šof. knjižice zaradi prevelike brzine

Po navodilu goriške preture je cestna policija odvzela šofersko knjižico II. in III. stopnje 26-letnemu Ginu Sparchiju iz Gorice. Sparchi je namreč vozil s prevelико brzino v Ul. Ascoli Piceno.

Šoferskо izkaznico I. stopnje pa so odvzeli 19-letnemu Antonu Rizzattu iz Ul. Manzoni 39. Tudi tega je zasačila cestna policija, ko je vozil po mestu s preveliko brzino.

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Soranzo, Korzo Verdi 17 - tel. 28-79.

— KINO —

CORSO. 17.00: «Kontinenti v plamenih», dokumentarni film o zadnji vojni.

VERDI. 17.00: «Doba besnenja», J. Wech.

CENTRALE. 17.00: «Pasje življenje», Aldo Fabrizzi, Gina Lollobrigida.

VITTORIA. 17.00: «Kadar udari tolpa», S. Bready.

MODERNO. 17.00: «Mesto, ki obsoja».

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

ŠPORTNI DNEVNIK

ODLIČNI LAHKOATLETSKI REZULTATI PO VSEM SVETU

Nov svetovni rekord Gordona Piria na 3000 m

V rekordnem teku je premagal slavno madžarsko trojico Iharos-Tabori-Roszavoelgy

MALMOE, 4 — Na mednarodnem lahkoatletskem mitingu v Malmoe (Svedska) je danes Angležz Gorgon Pirie dosegel nov svetovni rekord v teku na 3000 m s časom 7'52"8.

Prejšnji rekord je pripadal Madžaru Sandorju Iharosu s časom 7'55"6, katerega je dosegel 14. maja 1955 v Budimpešti in katerega je izenačil Pirie 22. junija istega leta v Trondheimu. Piriev podvig je tem pomembnejši, ker je v današnjem teku premagal slavni madžarski trio Iharos - Tabori - Roszavoelgy, poleg njih pa še Angleža Dunkleya.

Vrstni red na cilju je bil naslednji:

1 Pirie (V. B.) 7'52"8 (nov svetovni rekord)

2. Roszavoelgy (M) 7'53"4 (nov madžarski rekord in boljši čas od prejšnjega svetovnega rekorda)

3 Iharos (M) 8'05"8

4. Tabori (M) 8'16"8

Kronika teka je naslednja: Takoj po startu je prevzel vodstvo Iharos, kateremu je sledili Pirie, Tabori in Roszavoelgy. Čas pri 400 m je bil 59"5. Pri 800 m je bil še vedno Iharos na čelu, Pirie na drugem, Tabori na tretjem, Dunkley na četrtem in Roszavoelgy na petem mestu. Čas na 800 m 2'04"6. Takoj po 800 m je prešel v vodstvo Tabori pred Iharosom, Piriem, Dunkleyem in Roszavoelgyjem. Pri 1000 m je vrstni red nespremenjen. Čas na 1000 m 2'35"8. Nespremenjen položaj tudi pri 1500 m s časom 3'57".

Po 1600 m je znova prevzel vodstvo Iharos pred Piriem, Taborijem, Roszavoelgyjem in Dunkleyem. Tempo je bil še vedno oster in Tabori je prvi zaostal. Pri 2000 m je zaostal tudi Dunkley in z lahnim naskokom je zopet vodil Iharos pred Piriem in Roszavoelgyjem. Čas na 2000 m 5'46"8. Pri 2400 m je Pirie skušal prehiteti Iharosa, toda ta je pojačal tempo in Angležev poskus je propadel. Nato je Roszavoelgy v ostrem tempu pri 2500 m prehitel Iharosa in Pirja. Iharos ni vzdržal tempa in je zaostal. Pirie pa je tekel tesno za vodečim. V zaključni fazi je bil Pirie 2 m za Madžarom, toda v zadnjih 100 m je Pirie z izrednim sprintom prehitel Roszavoelgyja in ga do cilja pustil 10 m za seboj.

Madžarska - Švedska 113:99

STOCKHOLM, 4 — V Stockholmu so madžarski lahkoatleti premagali švedske s 113 točkami proti 99. Važnejši rezultati:

Krogla: Uddebon (S.) 16,68; kladivo: Csermak (N.) 59,34; 3000 m zapreke: Rozsnyoi (C) 8'49"4, višina: Nilsson (S.) 2,09, Petterson (S) 2,01; 4x400 m: Madžarska; 100 m: Goldovanyi (M) 10"5; 400 m zapreke: Ericsson (S) 52"4; 800 m: Szentgali (M.) 1'48"4; 400 m: Adamik (M) 47"7; palica: Homonnay (M) 4,35, Lundberg (S) 4,35; 5000 m: Iharos (M) 13'46"6; disk: Klics (M) 52,88, Uddebom (S) 51,73; 4x100 m Madžarska 41".

Poljska - Norveška 114:98

OSLO, 4 — Važnejši rezultati lahkoatletskega dvoboja med Poljsko in Norveško:

800 m: Boysen (N) 1'48, Lewandowski (P) 1'48"5; 5000 m: Chromik (P) 14'16"5; 110 m zapreke: Olsen (N) 14"6; daljina: Grabowski (P) 7,55, Kropidlowski (P) 7,42; palica: Krezinski (P) 4,40, Adamczyk (P) 4,31; krogla: Sosgornik (P) 16,47; kopje: Danielsen (N) 79,88, Kopyto (P) 77,81, Sidlo (P) 75,19; disk: Wachowski (Pol.) 50,32; kladivo: Rut (P) 63,57, Strandli (N) 61,77; 4x100 m: Poljska 41"3; 4x100 m. Poljska 15"6.

Nemčija - Francija 118:94

FARIZ, — Ženska srečanja: Francija - Avstrija 59:47; Francija - Romunija 57:49.

Moška srečanja: Nemčija - Francija 118:94; Francija - Romunija 127:85. V metu kopja je Nemec Will postavil nov nemški rekord z daljavo 79,41 m

Jugoslovani v Atenah

ATENE, 4 — Na mednarodnem atletskem mitingu v Atenah, na katerem so sodelovali še Grki in Bolgari, so bili doseženi tile boljši rezultati: 200 m Georgopulos (G) 21,6, Bepjak (J) 21,8; 5000 m: Mugoša (J) 14'56"8; 400 m zapreke: Kampadelis (G) 54,4, Puc (J) 55,4; troskok: Kircev (B) 14,81; palica: Milakov 4 m; disk: Radošević (J) 51,07 m.

Kotluškova - nov rekord

LJUBLJANA, . — V okviru lahkoatletskega mitinga Odreda je Kotluškova dosegla nov jugoslovanski rekord v metu diska s 47,86 m. V ostalih dveh metih je vrgla orodje 47,54 m in 45,08 m. Olimpijsko normo v metu krogle je presegla tudi Usenikova z daljavo 14,44 m.

CELJE. — Na lahkoatletskem mitingu Kladivarja je Stanko Lorger v teku na 110 m zapreke ponovno dosegel lep čas 14,4, čeprav je podrl eno oviro.

KOLESARSTVO

«Teden rekordov» na dirkališču Vigorelli

MILAN, 4. — Jutri se začne na dirkališču Vigorelli veliko tekmovanje kolesarjev, imenovano «Teden rekordov». Tekmovali bodo v vseh klasičnih disciplinah na dirkališču. Nastopili bodo stirje svetovni prvaki: Van Steenbergen, Messina, Baldini in Maspes, dalje Harris, Anquetil in drugi. Že prvi dan bo poskušal Messina doseči nove svetovne rekorde na 5 in 10 km in Baldini na 10 km.

MILAN, 4. Na povratku iz Kopenhagna so danes prispeli z vlakom v Milan svetovni prvak Messina, tehnična komisarja Costa in Binda ter drugi. Costa je takoj nato odpotoval s skupino 8 kolesarjev z jugoslovanskim linijskim letalom v Bolgarijo.

KOLESARSTVO

KRITERIJ ASOV V PARIZU

1. Gauthier 100 km v času 1.52'52", 2. Van Steenbergen 2'09", 3. Riviere 2'10", 4. Graf 2'34", 5. L. Bobet 2'40", 6. Darrigade 3'08", 7. Skierl 4'05" 8. Walkoviak, 9. Robinson, 10. Caput, 11. Gaul, 12. Hassenforder.

Svetovni rekorder GORDON PIRIE

ŠAHOVSKA OLIMPIADA V MOSKVI

VISOKA ZMAGA JUGOSLAVIJE v II. kolu nad Škotsko (4:0)

Z istim rezultatom je SZ premagala Portoriko, Izrael pa Mongolijo

MOSKVA, 4. — V drugem kolu šahovske olimpiade v Moskvi, je Jugoslavija izbojevala veliko zmago nad Škotsko s 4:0 in tako v svoji skupini vodi s 7 točkami. S prav tako visoko zmago je v svoji skupini odpravila SZ Portoriko ter Izrael Mongolijo. V tretji skupini, kjer je neparno število reprezentanc, je na čelu lestvice Anglija. Argentinci so bili v prvem kolu prosti, v drugem kolu pa so nastopili samo na treh deskah ker trije igralci še niso prispeli z Dunaja. V četrti skupini vodi Vzhodna Nemčija ki je v prvih dveh kolih igrala s slabšima nasprotnikoma kakor so bili tisti, s katerimi so doslej imeli opravka Čehoslovaki in Madžari.

Posamezni izidi v II. kolu so bili naslednji:

I. SKUPINA: Portoriko - SZ 0:4, Svedska Poljska 1:3, Švica - Norveška 3:1.

Stanje: SZ 7, Švica, Bolgarija 6,5, Poljska 3,5 itd.

II. SKUPINA: Mongolija - Izrael 0:4, Francija - Danska 1:1 (2), Jugoslavija - Škotska 4:0.

Stanje: Jugoslavija 7, Izrael 6 (1), Nizozemska 4,5 (1) itd.

III. SKUPINA: Argentina - Indija 3:0.

Stanje: Vel. Britanija 6,5, Islandija 6 (1), Finska 4 (1), Argentina 3 (1), Nemčija 2 (5) itd.

IV. SKUPINA: Kolumbija - Romunija 1,5:1,5 (1), Filipini - Madžarska 2:3 (1).

V tej skupini je bila končana neodločena partija prvega kola v dvoboju CSR - Madžarska med Pachmanom in Barczo, tako da je stanje v tej skupini po drugem kolu naslednje: Madžarska, Romunija 5 (1), Vzhodna Nemčija 4,5 (1), CSR 4 itd.

JUGOSLOVANSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

HAJDUK IN CRVENA ZVEZDA VODITA Z ISTIM ŠTEVILOM TOČK

Priprave jugoslovanskih nogometašev na srečanje z Indonezijo in Madžarsko 9. in 16. septembra v Beogradu

Rezultati:

Sarajevo	Budučnost	1:0 (1:0)
Dinamo	Partizan	4:3 (2:1)
Vardar - Velež		0:0
Radnički - Hajduk		0:5 (0:4)
Lokomotiva - BSK		1:2 (1:0)
C. zvezda	Vojvodina	4:0 (0:0)
Spartak	Zagreb	0:0

Lestvica:

Hajduk	6	4	2	0	15:3	10
Crv. zvezda	6	5	0	1	17:4	10
Vojvodina	6	4	0	2	18:11	8
Spartak	6	3	1	2	14:5	7
Velež	6	2	3	1	8:6	7
Dinamo	6	3	1	2	15:15	7
Partizan	6	2	1	3	15:13	5
Budučnost	6	2	1	3	7:10	5
Vardar	6	2	1	3	5:11	5
Zagreb	6	2	1	3	6:12	5
Sarajevo	6	2	0	4	8:15	4
Lokomotiva	6	2	0	4	7:12	4
Radnički	6	2	0	4	5:16	4
BSK	6	1	1	4	5:12	3

BEOGRAD, 4. — Jugoslovansko nogometno prvenstvo ima po 6. kolu že svoje favorite in svoje žrtve. Hajduk in Crvena zvezda sta v vodstvu z istim številom točk, le da ima Hajduk boljšo razliko v golih. Toda težko je reči, kdo je boljši: Hajduk ali Zvezda? Gleče na nasprotnike, ki sta jih imela do sedaj, bi se prej odločili za Crveno zvezdo, saj je pod njenim valjarjem morala to nedeljo kloniti celo Vojvodina in to z jasnim rezultatom 4:0. Sicer pa je tudi Hajduk dosegel v nedeljo veliko zmago nad Radničkim sreči Beograda (5:0), vendar njegovega nasprotnika ni mogoče primerjati z Vojvodino, ki šteje v svojih vrstah kar 5 državnih reprezentantov.

Gotovo najzanimivejša pa je bila tekma med Dinamom in Partizanom v Zagrebu. Zmagal je Dinamo s tesnim rezultatom 4:3 in vsi listi poročajo, da je bila to izredno lepa igra na visoki tehnični ravni in z izredno uspešnima napadoma, kar je še posebno pomembno glede na važno mednarodno srečanje, ki ga bodo imeli jugoslovanski nogometaši 16. septembra v Beogradu proti reprezentanci Madžarske.

Izidi ostalih srečanj so bili bolj ali manj pričakovani. Morda predstavlja delno izjemo le prva zmaga BSK v letošnjem prvenstvu in sicer nad zagrebško Lokomotivo (2:1). Z neodločenim rezultatom (0:0) proti Vardarju v Skopju je Velež potrdil, da sodi v zgornjo polovico klasifikacijske lestvice. Z neodločenim rezultatom brez golov sta se razšla tudi Spartak in Zagreb, medtem ko je Sarajevo slavilo svojo drugo zmago nad Budučnostjo.

Naslednje kolo državnega prvenstva bo šele 23. septembra ker igra vmes državna reprezentanca — kot že omenjeno — proti Madžarski in še proti Indoneziji. V ta namen je zvezni kapetan Tirnanić že določil kandidate za A in B reprezentanco ki se bo pomerila 9. septembra z Indonezijo.

A reprezentanca: vratarji Beara, Krivokuća, Bjelojević, Prvulović; obramba: Belin, Stanković, Crnković, Zeković, Radović, Košćak; krilska vrsta: Horvat, Pajić, Grčić II., Boškov, Tasić, Šantek, Radiljević, Rezek, Krstić II., V. Popović; napad: Rajkov, Zebec, Vukas, Milutinović, Bobek, Veselinović, Kostić, Petaković, Papec, Lipošinović, Mujić, Pašić, Antić, Radović. Reprezentanti bodo trenirali v Zemunu.

ODBOJKA V PARIZU

ZDA vodijo

PARIZ, 4. — V prvi finalni skupini (od 1. do 10. mesta) svetovnega prvenstva v odbojki so bili v prvem kolu doseženi naslednji rezultati: Francija - Kitajska 3:1, Poljska - Romunija 3:1, Češkoslovaška - Jugoslavija 3:1, ZDA - Madžarska 3:1, SZ - Bolgarija 3:2.

Rezultati druge finalne skupine (od 11. do 20. mesta): Italija - Koreja 3:1, Portugalska - Avstrija 3:0, Vzh. Nemčija - Holandska 3:0, Belgija - Kuba 3:1.

Od 21. do 24. mesta: Indija - Zah. Nemčija 3:0, Turčija - Luksemburg 3:0.

PRVA ŠTIRI KOLA v nogometni B in C ligi

B LIGA

I. KOLO

Bari - Sambenedettese, Brescia - Legnano, Como - Pro Patria, Marzotto - Catania, Modena - Alessandria, Novara - Simmenthal M., Parma - Verona, Taranto - Cagliari, Venezia - Messina.

II. KOLO

Alessandria - Brescia, Bari - Cagliari, Legnano - Como, Marzotto - Messina, Modena - Pro Patria, Sambenedettese - Novara, Simmenthal M. - Parma, Venezia - Catania, Verona - Taranto.

III. KOLO

Brescia - Marzotto, Cagliari - Simmenthal M., Catania - Alessandria, Como - Sambenedettese, Messina - Legnano, Parma - Modena, Pro Patria - Venezia, Taranto - Novara, Verona - Bari.

IV. KOLO

Cagliari - Venezia, Catania - Legnano, Messina - Alessandria, Modena - Bari, Simmenthal M. - Como, Novara - Verona, Parma - Taranto, Pro Patria - Brescia, Sambenedettese - Marzotto.

C LIGA

I. KOLO

Biellese - Pavia, Carbosarda - Livorno, Catanzaro - Lecco, Prato - Cremonese, Salernitana - Mestrina, Sanremese - Treviso, Siracusa - Siena, Reggina - Molfetta, Vigevano - Reggiana.

II. KOLO

Carbosarda - Prato, Catanzaro - Siena, Cremonese - Vigevano, Livorno - Biellese, Pavia - Treviso, Salernitana - Lecco, Siracusa - Molfetta, Reggina - Mestrina, Reggiana - Sanremese.

III. KOLO

Biellese - Salernitana, Lecco - Siracusa, Mestrina - Reggiana, Molfetta - Carbosarda, Prato - Livorno, Sanremese - Catanzaro, Siena - Cremonese, Treviso - Reggina, Vigevano - Pavia.

IV. KOLO

Cremonese - Biellese, Lecco - Reggina, Livorno - Vigevano, Molfetta - Prato, Pavia - Mestrina, Salernitana - Carbosarda, Sanremese - Siracusa, Reggiana - Siena, Treviso - Catanzaro.

PO TRETJI VOŽNJI

V tekmovanju jadrnic vodijo Amerikanci

NEAPELJ, 4. — Vrstni red v tretji vožnji jadrnic vrste «Zvezda» za svetovno prvenstvo: 1. Faneca II (Portugalske, Bello - Bustorff), 2. North Star II (ZDA), 3. Clementine IV (Brazilija), 4. Gale (ZDA), 5. Caprice (It.), 6. Anin (ZDA), 7. Conch II (Bahamas), 8. Merope III (It., Straulino - Rode), 9. Merope I, 10. Kurusch IV (Kuba).

V splošni klasifikaciji vodi North Star II (ZDA) s 168 točkami pred Merope III s 166 točkami.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Letni kino v Škednju

predvaja danes, sreda 5. septembra z začetkom ob 18. in ob 20.30 uri barvni film

„BURMANSKI TIGRI"

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 5. septembra z začetkom ob 20. uri Warner Bros film

Živel sem samo zate

Kino na Opčinah

predvaja danes 5. septembra ob 18. in ob 20.30 uri film

ZADNJI IZZIV

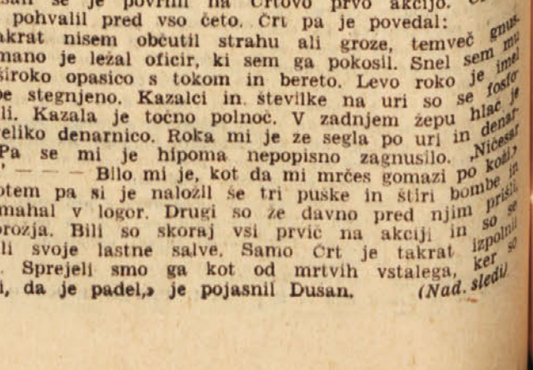

IVAN BRATKO

4.

TELESKOP

Črt se je obotavljal. Malo je vedel o Eli. Ko se je bil nekega popoldne vrnil v samotni mlin ob Temenici, kjer je predanila njegova četa, je bila pri Dušanu. Prišla ga je obiskat. Črta so porazile njene oči: v polmraku majhne sobice ga je pobožala s temnim, vprašujočim pogledom. Postalo mu je toplo, vroče, morda je celo zardel. Povedal je Dušanu nekaj novic, nato pa je hotel naglo oditi. V sobici je vladalo togo, resno razpoloženje. «Črt, počakaj, grem se jaz,» je rekel Dušan in se ustavil; dotlej je v svojih velikih škornjih hodil iz enega kota sobice v drugega.

Črt pa je kar odšel. «Saj ni prišla mene obiskat,» se je na tihem jezil in povesil glavo. Bilo mu je težko: V njenih očeh je tlela vabljivost življenja, ki je bežalo mimo njega. Nenadna potrtost ga je prevzela.

Potem pa se je začel vpraševati: «Zakaj je bil Dušan tako čuden? Je čuval svojo avtoriteto? Dušan je komandir, jaz pa le borec. Je bil obziren do dekleta? Morda pa mu je bilo nerodno?» Spomnil se je svoje prve deklice, ki mu je zatrjevala, da ji je najlepše, če se je niti ne dotakne. Ela pa se mu je zdela vsa drugačna, vražja.

«Mislim, da sta različna značaja!» je zinil.

«Zakaj?»

«Tako. Ela je ustvarjena za moža!»

Dušan je poznal Črta in je razumel:

«Črt, ti si pokvarjen!»

«Dekleta so me drugače ocenila.»

Ta hip sta pred njima zrasla iz tal Štefan in Peter.

«Menila sva se o soboti,» se je znašel Dušan. Sicer pa ni mogel prikriti nevolje zaradi njunega prihoda.

«Pri ‚generalki' so nas pa nekateri kar postrani gledali,» je s poudarkom opozoril Peter.

«Kakšna koncentracija pa nas je tudi bila: Igor, Dušan, Gato, Črt, Marjan — — —» Štefan se je ustavil, ker vseh niti poznal ni.

«Naj gledajo. Rekel pa ni nobeden nič,» je Črt zavrnil Petra in ga hladno pogledal. Peter je zacutil tih opomin.

«Kje si pa upajo!» se je razkošatil.

Pogovarjali so se o raznih možnostih za primer, da bi pri vojakih naleteli na resnejši odpor. Črt je bil optimist in je verjel v lahek uspeh akcije. Štefan pa je bil previden in skeptičen; tudi z njihovo največjo zagrizenostjo je računal. Pravzaprav pa je bilo vse samo izpopolnjevanje detajlov in nadzor priprav. Dušan in Štefan sta izdelala načrt do zadnje podrobnosti, ki sta jo sploh mogla predvideti. Naskočili jih bodo, ko se bodo vračali, natančno na sredi poti med obema kampoma. Res je, da bi bilo bolje napasti jih tja grede, ker jim v oficirskem kampu grozi nevarnost, da bi koga spoznali izdajalci, toda tja grede — ob sedmih — bo še bel dan, ko se bodo vračali, pa bo že noč. Če bi pa nazadnje kak konfident le koga odkril, z odra ga ne bodo potegnili. Orožje so si pripravili: debeli kamni, skriti globoko v žepu in noži iz aluminijastih žlic. Nože, ki so bili priostreni in ozki, je izbrusil Gato. Dva sta si iz aluminijastih pokrovk napravila boksarje. Kdor od alpincev na poziv «Alto le mani!»* ne bo takoj dvignil rok, bo okusil kamen, nož ali boksar. Signal za napad bo dal Dušan. Razdelili so se takole: štirje bodo takoj za vojaki, ki bodo šli spredaj, v sredi studenti, ki jih bo eden od njih miril, in nazadnje tisti, ki se bodo vrgli na vojake zadaj. Za te so dolocili Štefana, Gata in Črta, ker bo njihov posel najtežji: vsi hkrati se bodo v enem samem skoku morali vreči nazaj na alpince. Dolgo so se pogovarjali o hrani za na pot. Nazadnje so se ji odrekli, ker bi jim sicer žepi preveč štrleli navzven.

Prevzelo jih je veselo razpoloženje, kakršnega so poznali iz zaporov v stari državi tik pred izpustitvijo, namreč «svoboda jim je kapljala na možgane». Črt in Štefan sta pripovedovala o svojih prvih akcijah. Peter ju je napeto poslušal. Velike, mocne ustnice — živo nasprotje vsej njegovi preprosti neznosti — so mu bile rahlo razprte. Črt se ni prav koncal opisovanja nekega razburljivega spopada s fašisti, že mu je Peter vpadel v besedo:

«Te je bilo strah?»

«Strah smo iz ponosa odklanjali. Kratko malo ga nismo priznali. Ko sem bil prvič na večji akciji, in sem v zasedi cakal na skupino fašistov, sem krcevito stiskal pušo. Roke so mi bile znojne. Z vso silo sem se tiščal k tlom. Mislil sem, da me bodo opazili, čeprav je bila tema kot v rogu in me je povrhu še zakrivalo drevje. Neštetokrat sem premislil, kaj moram napraviti, ko pridejo — — —

Pred akcijo na izdajalca Gregorina pa sem imel neprijeten občutek. Nekam obotavljal sem se. Takrat mi je Mile zabrusil: ‚Grem pa jaz, če si ti taka šlapa.' ‚Tega pa ne. Če je nalog, grem jaz:' In res me je tedaj oplazil strel Gregorinovega spremljevalca.»

Oči vseh so se ustavile na Črtovem skrbno zapetem rokavu, pod katerim je bila pravkar zarasla brazgotina.

Ko so govorili o tem, da bodo morda potolkli kakega vojaka do krvi, se je Peter spet oglasil:

«Kaj pa groza te je kdaj bila, ko je bilo okrog tebe vse v krvi?»

«Lani poleti sva s Srečom dva dni iskala izdajalca Grašiča. Imela sva nalog, da ga dobiva živega, če le mogoče. Stikala sva okrog po ulicah, kjer je bil doma, a zaman. Nisva ga dobila. Bila je nedelja. Ljubljančani so se sprehajali po mestu in se zabavali. Bila je res lepa avgustova nedelja. ‚Mi pa se moramo boriti zanje,' sva mislila. Bilo nama je hudo. ‚Še bo veselo tudi za nas,' sva se tolazila in goltala žalost. Prežanje brez uspeha naju je silovito utrujalo. Po dveh dneh je moral Srečo na pot. Ostal sem sam. In takrat mi je Grašič prišel v roke. Nisem ga mogel ujeti, a preresetal sem vsega. ‚Za vsako izdano dušo krogle,' sem si rekel. Potem sem šel po Celovški cesti, ko da ni bilo nič. Bila je polna voz, kolesarjev, pešcev, tramvajev, kamionov. Pa mi pride nasproti kolona karabinjerjev na konjih. Pred konji so tekali in vohali veliki policijski psi. Zgrabilo me je nekaj čudnega. Šel sem naravnost proti njim. V meni je narašcal občutek groze. Kot da imam na čelu zapisano, kaj sem pravkar napravil. Zavil sem v neko vežo. Šele ko se je spet oddaljilo peketanje konj, sem se zbral in polagoma pomiril. To je bilo samo enkrat — — — Nekoč drugič pa me je obšla težka osamljenost. Najprej čakaš, nato obračunaš, nato pa si spet sam, le sovražnik leži pred tabo. Zavil sem v gostilno, med ljudi. Ne zaradi radovednosti ali pijače; zato, da sem jih videl, slišal, gledal, okusil življenje. Ljudje pa so kar naglas govorili:

‚Hvala bogu, spet je enemu odklenkalo.'

‚Si jih videl, naše fante, madona?!'

Zopet sem bil popolnoma miren. Šel sem se v svoj bunker obrit.»

Dušan se je povrnil na Črtovo prvo akcijo. Črta je takrat pohvalil pred vso četo. Črt pa je povedal:

«Takrat nisem občutil strahu ali groze, temveč gnus. Pred mano je ležal oficir, ki sem ga pokosil. Snel sem mu lepo, široko opasico s tokom in bereto. Levo roko je imel od sebe stegnjeno. Kazalci in številke na uri so se fosforescirali. Kazala je točno polnoč. V zadnjem žepu hlač je imel veliko denarnico. Roka mi je ze segla po uri in denarnici. Pa se mi je hipoma nepopisno zagnusilo. ‚Ničesar nočem.' — — — Bilo mi je, kot da mi mrčes gomazi po kožo.»

«Potem pa si je naložil še tri puške in štiri bombe in jo primahal v logor. Drugi so že davno pred njim prišli brez orožja. Bili so skoraj vsi prvič na akciji in so se ustrašili svoje lastne salve. Samo Črt je takrat izpolnil nalogo. Sprejeli smo ga kot od mrtvih vstalega, ker so govorili, da je padel,» je pojasnil Dušan.

(Nad. sledi)

* «Roke kviškuj!»